

De Correspondent: ““The university controls the whole city.” Mooi, een echte studentenstad, denk ik in mezelf”

MAANDBLAD VAN DE JURIDISCHE FACULTEITSVERENIGING GROTIUS • JAARGANG 34 NR 4

NOVUM

In gesprek met: Theo Doreleijers

De Stelling
*“Hoorcolleges moeten alleen nog maar
via internet worden aangeboden”*

Landelijk Juridisch Jaarcongres
*“Vakken moeten niet meer gehaald kunnen
worden door het leren van een trucje en
het goed junctoën van artikelen”*

Ter Leering Ende Vermaeck
*Dit moet de rechtenstudent
gelezen of gezien hebben*

Kiobel vs Shell
*Is maatschappelijk verantwoord
ondernemen internationaal afdwingbaar?*

jfv **GROTIUS**

Universiteit Leiden

Universiteit Leiden. Universiteit om te ontdekken.

Maak kennis met je nieuwe carrière

Dirkzwager is altijd op zoek naar ambitieuze professionals. Juristen die een stap verder willen gaan, die hun kennis willen verbreden en delen. Om dat laatste draait het bij ons. We delen onze juridische kennis met onze cliënten en elkaar, zodat we samen sterker staan. Kennis ontwikkelen staat daarom hoog in het vaandel. We bieden dan ook uitstekende opleidingsmogelijkheden binnen en buiten onze Dirkzwager Academy. Maar ook door te werken aan uitdagende (internationale) projecten voor mooie cliënten. Daarnaast heb je altijd toegang tot brede juridische kennis die jij en je collega's delen via onder andere onze eigen kennispagina's, juridische (digitale) bibliotheken en de Dirkzwager KennisApp.

Dirkzwager is een veelzijdig, landelijk top-20 kantoor. We werken voor grote en middelgrote bedrijven, overheden, instellingen en particulieren, op de meest uiteenlopende rechtsgebieden. Ons kantoor heeft vestigingen in Arnhem en Nijmegen en telt ca. 260 medewerkers, waarvan 110 juristen die zich thuis voelen in een professionele en collegiale werkomgeving.

Kom kennis maken en kennis delen bij Dirkzwager.

Kijk op www.dirkzwager.nl voor de actuele vacatures en studentenstages.

Waarde lezer,

Daar ligt hij dan, de eerste NOVUM van 2013. Zoals het de trouwe lezer is opgemerkt, bleef het decembernummer ook in januari in de bakken liggen. De redacteurs hebben zich op deze manier optimaal kunnen voorbereiden op de tentamens.

Die tentamenmaand ligt inmiddels achter ons en we beginnen met frisse moed aan het nieuwe semester. Naast het nieuwe jaar en het nieuwe semester heeft de NOVUM zich versterkt met twee uitstekende redacteurs: Emma Bree en Rogier van Geel. Emma studeert al een paar jaartjes rechten, maar heeft uitsapjes gemaakt naar filosofie en de University of Oxford. Met haar vlotte pen schrijft zij de Zaak van de Maand over de uitspraak van de tuchtrechter bij het Kifid. In deze zaak klaagt een oudere man zijn bank aan voor het geven van gebrekkig beleggingsadvies. Wie wint?

Van de pen van de andere nieuwe redacteur, Rogier van Geel, kunt u een zeer interessant artikel lezen waarin de omstreden rechtszaak tegen de Koninklijke Shell in Nigeria tegen het licht van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) wordt gelegd. Hoe verhoudt MVO zich tot enorme multinationals en is MVO internationaal rechterlijk afdwingbaar?

Naast twee nieuwe redacteurs zijn twee trouwe redacteurs tijdelijk vertrokken. Thomas Weber is een half jaar gaan studeren aan de Uppsala University in Zweden, terwijl Raphaël Donkersloot de rest van het jaar afmaakt op de University of Florida in het zonnige Gainesville. Weinig studenten ondernemen deze stap naar het buitenland. Misschien te bang voor het onbekende? Daarom treft u vanaf deze maand een nieuwe rubriek: De Correspondent. Thomas en Raphaël schrijven om de beurt over hun avonturen in Uppsala en Florida. Als zij het kunnen, kunt u het ook.

Verder in deze NOVUM uiteraard een diepgaand interview. Deze maand sprak NOVUM met prof. dr. Doreleijers, hoogleraar Forensische Psychiatrie aan onze universiteit, over het jeugdstrafrecht, school shootings, en de vrije wil (een onderwerp wat zeer recent tot veel discussie heeft geleid naar aanleiding van de oratie van dr. Gerben Meynen).

Wat u zeker niet mag overslaan is het verslag van het Landelijk Juridisch Jaarcongres. Het congres staat geheel in het teken van het universitair juridisch onderwijs en is eigenlijk bedoeld voor docenten en medewerkers. Wat vinden zij van de studenten, het niveau en de inhoud van de studie? NOVUM nam voor u een kijkje achter de deuren.

Genoeg leesvoer voor februari dus. Namens de redactie wens ik u veel leesplezier toe. Vergeet ons niet te volgen via Facebook en Twitter waar u de NOVUM nu ook digitaal kunt lezen.

Avinash Bhikie,
hoofdredacteur NOVUM

novum@law.leidenuniv.nl

Volg ons op

NOVUM

@NOVUM_Law

Rechtenstudent,
klaar voor de start...
www.youngtalentgroup.nl

youngtalentgroup

Zit jij
als rechtenstudent
in de eindfase van je studie
of ben je je aan het oriënteren op de
arbeidsmarkt? De Young Talent Group
is de eerste stap naar jouw carrière!

Bij de Young Talent Group zijn meer dan 40 bedrijven en
advocatenkantoren aangesloten. Op onze website vind je per bedrijf een
bedrijfsprofiel, vrije stageplekken, vacatures en informatie over masterclasses
en bedrijvendagen. Ook vind je hier tips voor het vormgeven van je cv, motivatiebrief en
het voorbereiden van je sollicitatie. Bovendien wordt je per e-mail op de hoogte gehouden van
mogelijkheden om jouw cv uit te breiden, en jezelf te oriënteren op de arbeidsmarkt.* Kortom, alles om
jou voor te bereiden op de toekomst!

Kijk voor meer informatie op www.youngtalentgroup.nl en schrijf je gratis in om op jouw profiel
toegesneden mailings te ontvangen. Zo ontvang je in één keer alle informatie die nodig
is voor een succesvolle start van je carrière.

*Jouw persoonlijke gegevens worden vertrouwelijk behandeld
en blijven te allen tijde in bezit van Stichting Young
Talent Group. Derden krijgen geen inzage in
deze gegevens. Alle mailings worden onder
beheer van de Young Talent Group
uitgevoerd.

jfv **GROTIUS**

Inhoudsopgave

- 1** Voorwoord
- 3** Inhoudsopgave
- 4** Verdieping *Landelijk Juridisch Jaarcongres*
- 8** De Praktijk *Tobias van der Wal*
- 11** Faculteitsagenda *Februari 2013*
- 12** Zaak v/d maand *Eigen schuld*
- 15** Ter Leering Ende Vermaeck
- 16** Advertorial *Clifford Chance*
- 18** De Correspondent
- 20** In gesprek met *Theo Doreleijers*
- 24** Opinie *Kiobel vs Shell*
- 26** De Stelling *“Hoorcolleges moeten alleen nog via het internet aangeboden worden”*
- 29** News
- 30** Verenigingen
- 32** Faculteitszaken

NOVUM is het maandblad van de Juridische Faculteitsvereniging Grotius te Leiden. NOVUM is ontstaan uit een fusie tussen het faculteitsblad Trias (1968) en het blad Request (1999) dat werd uitgegeven door het rechtenmentoraat Appèl.

NOVUM is aangesloten bij de Stichting Landelijk Overleg Juridische Faculteitsbladen (LOJF).

Oplage: 1.250
Druk en ontwerp: JP Offset
ISSN-nummer: 1567-7931

U kunt NOVUM vinden bij de ingang van de faculteit, het juridisch café, het restaurant en bij C131. De redactie behoudt zich het recht voor ingeleverde stukken niet te plaatsen of te wijzigen. De inhoud van de artikelen vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie.

© Niets uit deze uitgave mag op welke wijze dan ook worden gereproduceerd zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

Redactie

Hoofdredacteur
Avinash Bhikhi (06 57 93 91 25)
novum@law.leidenuniv.nl

Eindredacteur
Tjalling Reijnders (06 15 69 40 53)
novum@law.leidenuniv.nl

Redacteurs
- Raphael Donkersloot
raphaeldonkersloot@hotmail.com
- Maarten von Balluseck
maartentvonb@hotmail.com
- Maurits Helmich
M.m.helmich@gmail.com
- Michelle Maaijen
michellemaayen@hotmail.com
- Thomas Weber
Thomas_91_91@hotmail.com
- Mireille Bosman
mireillebosman@hotmail.com
- Anna Tsheichvili
anna_tsheichvili@hotmail.com

- Petra Chao
petrachao@gmail.com
- Maurice Jeurissen
maurice1993@live.nl
- Emma Bree
emma.bree@gmail.com
- Rogier van Geel
rogier_van_geel@hotmail.com

Adviesraad
- Prof. Dr. A.O. Lubbers
- Mw. Drs. A.F.M. van der Helm
- Mw. Mr. C. de Kruijf
- Mr. G.K. Schoep
- Emma Merckx, Assessor Fdr
- Anna Tsheichvili, praeses JFV Grotius

Contact
novum@law.leidenuniv.nl

VERDIEPING

Landelijk Juridisch Jaarcongres

Wartoe worden wij opgeleid?

Op vrijdag 18 januari werd hier te Leiden het derde Landelijk Juridisch Jaarcongres gehouden. Deze congressen worden voor en door docenten en medewerkers van de juridische faculteiten in Nederland georganiseerd en staan geheel in het teken van het universitair juridisch onderwijs. Het thema was ditmaal: 'Wartoe leiden wij op?', oftewel: welk doel beoogt de rechtenfaculteit te bereiken met de opleiding van juristen? Maar ook: hoe bereikt de faculteit dat doel? Op deze vragen werd geprobeerd antwoord te

Een enthousiaste zaal tijdens de opening van het Landelijk Juridisch Jaarcongres.

geven aan de hand van een aantal onderwerpen en ontwikkelingen in het (juridisch) onderwijsland. Dit artikel zal proberen aan de Leidse rechtenstudenten duidelijk te maken wat de meeste belangrijke en opvallende conclusies van deze dag waren. Zo is er een juridische canon samengesteld met boeken die essentieel zijn voor de ontwikkeling van de student. Maar er zal ook aandacht zijn voor de mogelijke veranderingen in het onderwijs. Het gaat dan om wijzigingen die zullen plaatsvinden in de nabije toekomst, u studeert tenslotte nu rechten en niet over vijf jaar (als alles volgens plan gaat tenminste). Eerst komen twee vermaarde sprekers aan het woord die niet zelf werkzaam zijn in het onderwijs maar wel een duidelijke visie op de rechtenstudie hebben ontwikkeld. Daarna volgt er een bespreking van de workshops die de auteurs gevolgd hebben. In de eerste workshop is gesproken over intensivering van het onderwijs. De tweede workshop probeerde de 'ideale student' te schetsen.

Belangstelling, structuur, begrip en ethiek

Het hoofdonderdeel van het ochtendprogramma bestond uit een panel met als onderwerp 'de juridische canon'. Welke teksten zijn essentieel voor de rechtenstudent om aan het einde van de studie gelezen te hebben? Mevrouw A.M.L. Broekhuijsen-Molenaar, sinds 2003 werkzaam als raadsheer bij het Gerechtshof Amsterdam, legde uit welke teksten volgens haar leiden tot een grondige kennis van en inzicht in het verbintenissenrecht en het goederenrecht, alsook de systematiek daarvan. Om de student

“Het is het verhaal eromheen waardoor het de moeite waard wordt om rechten te studeren.”

Voorzitter van het panel: professor J.H. Nieuwenhuis.

wegwijs te maken in het vermogensrecht – het rechtsgebied waartoe mevrouw Broekhuijsen-Molenaar zich beperkte – is het van cruciaal belang dat er belangstelling voor het vak wordt gewekt. Er moet een verhaal bij worden verteld. Het is het verhaal eromheen waardoor het de moeite waard wordt om rechten te studeren. Is dat er niet, dan blijft er louter een saaie bak met regels over. Het eerste boek dat zij aanraaide was dan ook – eerstejaars welbekend – *Hoofdstukken Vermogensrecht* van professor J.H. Nieuwenhuis. Door verhalend de problematiek van het vermogensrecht te schetsen en te verhelderen, fungeert het boek volgens Broekhuijsen-Molenaar als een ‘apatizer’: het smaakt naar meer. De belangstelling is dus gewekt. Vervolgens is het van belang de systematiek van het vermogensrecht te doorgronden. Zonder fundering kan er immers niet gebouwd worden. Het tweede boek dat werd aangeraden was daarom het *Compendium van het Nederlands Vermogensrecht* van professor J. Hijma. Deze plattgrond van het vermogensrecht is onmisbaar voor het bestuderen en het toepassen van het vermogensrecht. Zodra de belangstelling voor en het begrip van het vermogensrecht aanwezig is en het wordt toegepast, dan is het belangrijk dat er een doorleefd begrip van het recht heerst alsook het recht ethisch wordt toegepast. Hiervoor moet de afscheidsrede *Paternalisme, Fraternalisme, Egoïsme* van professor Nieuwenhuis gelezen worden. In deze catechismus van het contractenrecht wordt het recht benaderd vanuit de religie, filosofie en psychologie.

Mevrouw Broekhuijsen-Molenaar.

Anus Mundi

De tweede spreker was journalist en jurist Folkert Jensma. Hij studeerde een tijd geleden zelf rechten in Leiden en is oud-hoofdredacteur van NRC Handelsblad. Tegenwoordig is hij juridisch commentator voor deze krant. Gedurende zijn studententijd las hij naast Amerikaanse romans ook het boek *Anus Mundi: gevangene 290 overleefde vijf jaar Auschwitz* van Wiesław Kielar. Dit boek dat, zoals de titel al aangeeft, handelt over de verschrikkingen van het concentratiekamp Auschwitz, maakte een diepe indruk op Jensma. Naar eigen zeggen heeft hij daardoor een somber mensbeeld ontwikkeld. Daarom is het volgens hem belangrijk dat er meer aandacht voor ethiek komt in de rechtenstudie. Jensma vindt dat juristen namelijk al gauw de neiging hebben om in een ivoren toren mentaliteit te schieten waardoor het maatschappelijk belang verwaarloosd kan worden. Dit werd pijnlijk duidelijk tijdens de Tweede Wereldoorlog toen de advocatuur en de rechterlijke macht opvallend weinig verzet boden en soms zelfs collaboreerden met de Duitse bezetter. Dit alles omdat zij trouw bleven aan hun eigen regels en procedures zonder dat zij zich afvroegen of zij daarmee hun morele plicht tegenover de maatschappij wel vervulden. Zij hadden met andere woorden een te groot vertrouwen in hun eigen instituties.

Volgens Jensma is het een illusie te denken dat dergelijke excessen nu niet meer kunnen plaatsvinden, de mens blijft immers altijd tot het kwade geneigd. De studie rechtsgeleerdheid is bij uitstek

“Er moet veel meer aandacht komen voor politiek en geschiedenis in de opleiding van juristen. Docenten en studenten moeten zich weer bezig gaan houden met vragen over goed en kwaad.”

Dhr. Jensma.

een normatieve studie. De jurist handelt in beoordelingskaders, bijvoorbeeld in noties van redelijkheid en billijkheid. Er moet dus veel meer aandacht komen voor politiek en geschiedenis in de opleiding van juristen. Docenten en studenten moeten zich weer bezig gaan houden met vragen over goed en kwaad. Een duidelijke oproep dus van Folkert Jensma. Dit neemt echter niet weg dat de rechtenstudie op dit moment weinig ruimte biedt voor hetgeen hij voorstaat. Neem bijvoorbeeld de vragen over goed en kwaad. Tijdens de studie wordt ons vooral geleerd de systematiek van het geldend recht te doorgronden. Daarbij is het van belang dat de student objectief kan denken en een vraagstuk vanuit verschillende invalshoeken kan benaderen. Het ethische aspect van het geldend recht en de morele keuzes die eraan ten grondslag liggen zijn veel minder belangrijk en komen tijdens de opleiding dan ook summier aan bod. Daarnaast leent de studiestof zich ook lang niet altijd voor vragen over ethiek. Welke vragen over goed en kwaad moet de student zich bijvoorbeeld stellen als hij leert dat bij een bedrijfsfusie de vermogensbestanddelen onder bijzondere titel in plaats van onder algemene titel overgaan op de verkrijgende partij? Het is kortom een interessant voorstel van Jensma dat echter niet goed aansluit bij de huidige manier waarop de studie is vormgegeven. Om zijn ideeën te realiseren zou het curriculum dus aangepast of uitgebreid moeten worden.

Intensief onderwijs

De NOVUM had ook de mogelijkheid twee workshops te volgen. De eerste workshop ging over het intensiveren van het onderwijs. Docent volkenrecht Kenneth Manusama van de Vrije Universiteit is enkele jaren geleden begonnen om zijn vak intensiever te doceren aan de studenten. Kort gezegd bestaat de wekelijkse opbouw uit een hoorcollege, een online toets en een werkgroep. De hoorcolleges spreken voor zich. De online toetsen daarentegen zijn nieuw. Elke week kunnen de studenten ervoor kiezen een online toets te maken. Wordt deze gemaakt, dan wordt toegang verschaft tot de werkgroep. Wordt de online toets gemaakt en gehaald (hetgeen inhoudt dat 9 van de 10 vragen goed beantwoord moeten worden), dan krijgt de student na vijf toetsen 0.5 punt extra op het tentamencijfer. De werkgroepen bestaan vervolgens niet uit het bespreken van werkgroepopgaves, maar uit het bespreken van essays van 300 woorden en het voeren van een discussie over het onderwerp van de essays. Worden alle intensieve werkgroepen ook bijgewoond, dan krijgt de student nog eens 0.5 punt extra op het tentamencijfer.

Dit klinkt wel als een hele hoop meer werk. Dat klopt, voor zowel de docent als de student. Maar het resultaat mag er dan ook wezen. De student wordt gedwongen om zelf kritisch na te denken, samen te werken met andere studenten en de stof wordt vaker behandeld en beter begeleid door docenten. De studenten krijgen namelijk door het maken van de online toetsen en essays meer *feedback*. Dit versnelt het leerproces. Studenten zijn dan ook in staat het open boek tentamen te maken zonder dat het boek daadwerkelijk wordt opengeslagen. Deze manier van onderwijs zal veel meer vragen van de docenten en de studenten, maar zorgt er uiteindelijk wel voor dat de meer gemotiveerde student daadwerkelijk veel betere en intensievere begeleiding krijgt, wat alleen maar ten goede komt van de ontwikkeling van de student.

Brave vwo-meisjes

Zeer interessant was ook de workshop getiteld: wie is ideale student? En dan met name: welke eigenschappen heeft deze ideale student? Deze vraag is van belang omdat er in academische kringen steeds meer discussie plaatsvindt omtrent de zogenaamde ‘selectie aan de poort’. Veel docenten vinden dat er eigenlijk te veel rechtenstudenten zijn, zo krijgt de Universiteit Leiden ieder jaar zo’n 1050 aanmeldingen. Dat zorgt organisatorisch voor problemen, maar deze grootschaligheid gaat soms ook ten koste van de kwaliteit van het onderwijs. Dan rijst vanzelf de vraag of het aantal rechtenstudenten niet beperkt zou moeten worden, hetzij door selectie aan de poort, hetzij door selectie na de poort. Hoewel selectie aan de poort verschillende voordelen heeft, is de conclusie toch dat dit uiteindelijk niet de manier is waarop universiteiten de ideale studenten binnenhalen. Het probleem is namelijk dat men helemaal niet weet welke eigenschappen doorslaggevend zijn voor een succesvolle studie. Althans, het is moeilijk harde criteria te formuleren waaraan potentiële succesvolle rechtenstudenten moeten voldoen. Aan de Rijksuniversiteit Groningen is echter wel enig empirisch onderzoek gedaan naar de eigenschappen van de ideale student. Er werd bijvoorbeeld gekeken naar de motivatie, werkhouding en schoolcijfers van zowel succesvolle als niet-succesvolle rechtenstudenten. De conclusies

“Op basis van de criteria die gehanteerd worden, zouden beide auteurs van dit stuk vreselijk moeten falen tijdens de rechtenstudie.”

De zaal luistert aandachtig naar het verhaal van dhr. Manusama over het intensiveren van het onderwijs.

waren dat zorgvuldigheid en goede eindcijfers op vwo-niveau sterke indicatoren zijn dat studenten in één jaar hun propedeuse zullen halen en ook daarna een soepel studieverloop zullen kennen. Tijdens de workshop wordt door de aanwezige docenten verder aangegeven dat men nou ook niet bepaald dol is op zogenaamde ‘stapelaars’, oftewel studenten die al een HBO of MBO opleiding hebben afgerond. De aanwezigen bevestigen daarnaast het beeld dat de ideale student opvallend veel weg heeft van een braaf vwo-meisje. Zij zijn vaak serieus, halen goede cijfers, hebben discipline en zijn zeer zorgvuldig. Op basis van de criteria die gehanteerd worden, zouden beide auteurs van dit stuk vreselijk moeten falen tijdens de rechtenstudie. De een is een stapelaar, de ander onzorgvuldig. Beiden zijn ze man en niet altijd even serieus. Toch is het zo dat zij allebei prima cijfers halen en nominaal lopen. Zijn zij dan de uitzondering op de regel?

“Het is een uitdaging voor universiteiten om die selectie na de poort toe te passen zonder dat de – funeste – prestatieafspraken met de politiek niet worden nagekomen.”

Slotwoord

Waartoe leidt de rechtenfaculteit op? Deze hoofdvraag zorgde voor het stellen van heel veel andere vragen. Wie is de ideale student? Wat moeten de studenten gelezen hebben? Hoeveel mag van de student verwacht worden? Wat mag van de docenten verwacht worden? De dag stond in het teken van het beantwoorden van deze en vele andere vragen. Antwoorden werden gegeven, alhoewel die niet definitief waren. Wel was iedereen het erover eens dat er verandering dient plaats te vinden. Er moet namelijk meer verwacht worden van studenten. Er moet ook meer verwacht worden van docenten. Vakken moeten niet meer gehaald kunnen worden door het leren van een trucje en het goed junctoen van artikelen. De kennis moet verdiept en verbreed worden en het moet kunnen worden geplaatst in een ethisch kader. Ook moet het recht niet meer alleen vanuit juridisch perspectief bestudeerd worden. In deze moderne en complexe maatschappij staat bijna geen enkel probleem meer op zichzelf. Kennis van andere gebieden – zoals politicologie, geschiedenis en neurowetenschappen – is nodig om het recht goed te kunnen bestuderen en toe te passen. Indien meer van de student verlangd gaat worden, moeten studenten geselecteerd worden die bereid zijn hard te werken en veel te investeren in de studie. Die selectie moet plaatsvinden ná de poort. Het is een uitdaging voor universiteiten om die selectie na de poort toe te passen zonder dat de – funeste – prestatieafspraken met de politiek niet worden nagekomen.

Kortom: *times they are a-changin'*, en dat vraagt een nieuwe inspanning van de faculteit, docenten en studenten. **N**

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Door Petra Chao en Avinash Bhikie

DE PRAKTIJK

Tobias van der Wal

Promovendus aan Universiteit Leiden

In de rubriek De Praktijk interviewt de NOVUM elke maand een alumnus van onze faculteit. Deze maand is dat Tobias van der Wal. Hij maakte van zijn scriptieonderzoek een promotieonderzoek. Vorig jaar studeerde hij af, maar besloot de universiteit Leiden nog niet te verlaten. De NOVUM sprak met de promovendus over onder andere zijn studiejaar in Leiden, zijn weg naar de academische wereld en zijn fascinatie voor Romeins recht.

Waarom bent u rechten gaan studeren?

Na de middelbare school ben ik direct met de studie rechten begonnen. De reden waarom ik rechten ben gaan studeren was vooral nieuwsgierigheid. Ik ben duidelijk niet met een vooropgezet plan begonnen, maar wilde mij wel verdiepen in een geheel nieuw vakgebied. Niemand in mijn familie heeft deze richting gekozen. Destijds heb ik aan alle studies gedacht, van Russisch tot scheikunde. Rechten sprak mij het meest aan, omdat het een bepaalde blik geeft op de samenleving. Zoals een architect een bepaalde blik op de wereld heeft, heb je dat als jurist ook. Een architect valt aspecten op over constructies van het gebouw, die ons niet opvallen. Als wij als juristen naar iemand kijken die wat op een toonbank neerlegt, dan zien wij dat er een rechtshandeling wordt afgesloten en daar vervolgens twee verbintenissen uit voortvloeien. Dat vond ik interessant. Hierdoor is er een hele wereld voor mij open gegaan.

Wat staat u nog het meest bij van uw studie rechten in Leiden?

Het beste van mijn studententijd is ongetwijfeld de OV-Jaarkaart; gelukkig behoorde ik nog tot de generatie die er een kreeg. Ik heb mijn kaart goed benut, niet omdat ik hem nodig had, maar omdat ik in het weekend het hele land heb doorkruist. Daardoor heb ik mijn eigen land leren kennen. Totaal niet waar het bedoeld voor was, maar ik ben wel overal geweest. Het is ook perfect te combineren met de studie. Als ik een boek moest lezen voor een tentamen, dan nam ik bijvoorbeeld de trein naar Delfzijl of Nieuweschan.

Toen ik studeerde was Romeins Recht een eerstejaars vak. Dat trok gelijk mijn aandacht en ik besloot daarom ook een cursus vertalen van Latijnse teksten te volgen bij professor Zwolve. Via die cursus ben ik in aanraking gekomen met de studievereniging Philips van Leyden, die zich richt op studenten die geïnteresseerd zijn in de grondslagen van het huidige recht. Er worden verschillende lectio's gehouden en reises georganiseerd naar plekken waar de Romeinen zelf ooit geweest zijn. De reises naar Heidelberg of Osnabrück zijn me bijgebleven: plekken met historische

significantie waar we bijvoorbeeld een wandeling maakten naar de plek waar een Romeinse veldslag is uitgevochten.

Is een bepaalde docent u in het bijzonder bijgebleven?

Naast Romeins Recht heb ik ook erg genoten van de colleges van John Cartwright. Bij hem volgde ik het vak English Contract Law. Daarbij leerde je de grondslagen van het Engelse contractenrecht en kreeg je een overzicht van de gerechtelijke uitspraken door de eeuwen heen. Het Engelse recht heeft namelijk een precedentenstelsel waarbij je ziet dat sommige zaken uit de 17^e eeuw nog steeds worden aangehaald om een standpunt te onderbouwen. En natuurlijk zal ik de waarschuwing van Cartwright niet vergeten: “If you ever use Wikipedia, then you're out!”

En heeft u een minst favoriete vak?

Fiscaal Recht vind ik minder interessant, omdat de geldigheid van dat recht beperkter is. Het verandert in hoge mate. Maar dat wil niet zeggen dat het fiscaal recht minder nuttig of minder belangrijk is. De kennis die je opdoet in het Burgerlijk Recht is daarentegen kennis die voortdurend is.

U bent promovendus aan de Universiteit Leiden. Hoe is dat gekomen?

Door Romeins Recht en Geschiedenis van het Europees Privaatrecht kreeg ik al het idee dat ik daar graag mijn masterscriptie over zou willen schrijven. Ondanks dat ik gekozen heb voor de master Civiel Recht en daar maar heel weinig terugkomt over de geschiedenis van het recht wilde ik graag over een rechtshistorisch onderwerp mijn scriptie schrijven. Uiteindelijk heb ik een jaar over mijn masterscriptie gedaan. Het onderwerp van mijn scriptie is gekomen naar aanleiding van een aantal werkgroepen Inleiding Burgerlijk Recht, die ik tijdens mijn studie mocht geven. Het eerste college ging over het verrijksrecht (zoals onverschuldigde betaling) en eigenlijk begreep ik dat helemaal niet. Toen ben ik gaan kijken naar de rechtshistorische wortels daarvan. Ook al was het niet waarschijnlijk dat ik er een vraag over zou krijgen, wilde ik het toch graag uitzoeken. Dat is uiteindelijk mijn scriptieonderwerp geworden en dat is uitgelopen tot een promotieonderzoek.

Voordat ik werkgroepen Inleiding Burgerlijk Recht ging geven, had ik al een assistentschap gedaan bij de afdeling Burgerlijk Recht. Toen ze extra docenten nodig hadden door de toename van studenten werd ik gevraagd. Daarbij zag ik dat je pas echt goed iets leert begrijpen als je zelf onderwijs hebt gegeven. Je probeert voorbereid te zijn op mogelijke vragen, maar ik kreeg natuurlijk ook vragen waar ik ter plekke geen antwoord op kon geven. In de pauze ging ik dan nog even naar de bibliotheek om de Asser of Tekst & Commentaar te raadplegen. Daarna kwam ik dan terug met iets wat een begin van een antwoord te noemen is. De week erop kwam ik er op terug. Door deze vragen en het zoeken naar het antwoord ervan merkte ik dat onderzoek wel iets voor mij is.

Waar ging uw scriptie en gaat tegenwoordig uw promotieonderzoek precies over?

Er is een vreemd verschil tussen het huidige recht en het Romeinse recht als je kijkt naar het verrijksrecht. In het huidige recht zie je dat je als eiser soms de keuze hebt tussen de vordering uit

“En natuurlijk zal ik de waarschuwing van Cartwright niet vergeten: “If you ever use Wikipedia, then you're out!””

“Kijk vooral naar wat je interessant vindt en of er een specifiek punt is waar dat nog niet helemaal uitgelegd is. Een vraag die je achtervolgt en je wakker houdt.”

onverschuldigde betaling en de revindicatie, de vordering van de niet-bezittende eigenaar tegen de bezittende niet-eigenaar. In het Romeinse recht heb je geen samenloop tussen deze vorderingen. Het is het één of het ander. Het is een kleine vraag, maar raakt toch wel fundamentele punten van het Romeinse recht. Het zijn namelijk twee vorderingen die steunen op een geheel verschillend feitencomplex.

Met mijn masterscriptie heb ik gekeken vanuit het huidige Nederlandse systeem naar de geschiedenis en hoe het zo geworden is. In de literatuur wordt geen verklaring gegeven hoe wij zijn gekomen tot een samenloop van de twee vorderingen. Daarom is de huidige regel alleen maar te begrijpen en te becommentariëren als je de geschiedenis kent. Om te begrijpen hoe het zo is gekomen heb je het Romeinse recht nodig. Het *ius commune* heeft namelijk het gehele continentale Europese privaatrecht beïnvloed.

Nadat ik mijn scriptie inleverde bleek dat er nog een aantal vragen open stonden op het gebied van Romeins recht. Het Nederlands recht was nagenoeg uitgezocht, maar het Romeins recht was nog in nevelen gehuld en had nog niet alle geheimen prijsgegeven. Daar mag ik onderzoek naar doen en in september ben ik daar mee begonnen.

Hoe ervaar je de overgang van het studentenleven naar het werkleven?

Het voelt helemaal niet als een overgang. In die zin is het een overgang dat ik nu ben aangesteld bij de Universiteit Leiden, maar inhoudelijk gezien zijn er geen veranderingen. Wel komen er extra verplichtingen bij kijken. Zo moet ik bijvoorbeeld onderwijs geven. Onlangs heb ik geholpen bij het geven van een college over verrijksrecht. Verder ga ik het vak Romeins Recht geven. Daar worden ook een aantal student-assistenten voor ingezet.

Hoe ziet het werkleven van een promovendus eruit?

Niet lang geleden hebben we met de twee andere promovendi op de afdeling een stel *classici* een redevoering van Cicero vertaald. Dat vindt plaats naast het promotieonderzoek, maar dat is dan ook juist leuk aan het leven van een promovendus. Je wordt opgenomen in het instituut *Metajuridica*, maar daarnaast werken we ook veel samen met de afdeling Burgerlijk Recht. Daarmee houden we onder andere samen jurisprudentieoverleg. Dat doen we elke week en zo leer je al je collega's kennen. Professor Zwolve is mijn promotor. Hij is erg toegankelijk en ik kan ook altijd met vragen binnenlopen. Af en toe lezen wij samen een aantal teksten uit het *Corpus Juris*. Die zijn namelijk voor meerdere interpretaties

vatbaar. In die Romeinse teksten komt het aan op de betekenis van elk woord. Het is ook niet een onontgonnen gebied. Er is in de afgelopen 1800 jaar die mij scheidt van Julianus een stortvloed van inkt uitgestort over dit onderwerp; boekenkasten zijn volgeschreven.

Wat is uw plan van aanpak met dit onderzoek?

Het is fijn dat er geen strikte werkuren zijn. Ik hoef niet om negen uur 's ochtends aanwezig te zijn. Ik mag er ook voor kiezen om 's avonds te werken. 's Avonds rond elf uur, wanneer het gebouw dichtgaat, dan begin ik productief te worden. Ik zit dan ook vrij veel thuis te werken of in de Universiteitsbibliotheek.

Als promovendus heb je een onderwerp en daar moet je eigenlijk de hele tijd mee bezig zijn. Het is niet doenbaar om er elke dag 10 uur mee bezig te zijn, maar je moet het wel voor de geest houden. Veel dagen bedenk je niks. Dan is er alleen maar 'smoke and mirrors' om je heen en zit je in totale verwarring uit het raam te kijken. Dan plotseling heb je een inzicht! Je wordt dan ook niet beoordeeld op wat je gedurende die tijd doet, maar op het uiteindelijke resultaat dat je produceert.

Nu zit ik op het grensvlak van de uit-het-raam-kijk-fase tot meer de schrijffase. Op de universiteit Leiden hebben we vrij veel literatuur, maar Google Books is zeker een onmisbare steun. Veel boeken die te kostbaar zijn om uit het magazijn te halen, zijn gedigitaliseerd. In die zin is het leven van een promovendus wel veel makkelijker geworden omdat veel bronnen makkelijker toegankelijk zijn.

Heeft u al toekomstplannen?

Voorlopig ben ik aangesteld voor een jaar en moet het onderzoek aan het einde van de zomer af zijn. Waar ik mezelf hierna zie dat weet ik nog niet. Promovendi komen overal terecht. Veel mensen die zich hebben beziggehouden met Romeins recht zijn toch nog goed terecht gekomen. In de advocatuur bijvoorbeeld of zijn hoogleraar geworden. Mijn interesse is momenteel meer wetenschappelijk.

Tot slot, heeft u tips voor studenten die graag willen promoveren?

Probeer het recht als samenstel van regels te zien die gemaakt zijn door mensen niet slimmer dan jezelf. Een systeem met altijd nog een aantal losse eindjes die zijn te onderzoeken. Kijk vooral naar wat je interessant vindt en of er een specifiek punt is waar dat nog niet helemaal uitgelegd is. Een vraag die je achtervolgt en je wakker houdt. Vervolgens moet je met mensen gaan praten in dat vakgebied. Het heeft zeker geholpen dat ik al actief ben geweest bij de studievereniging Philips van Leyden. Daardoor kende ik professor Zwolve al. Ondanks dat er sollicitatieplekken zijn, zal een promotieonderzoek vaak in het verlengde liggen van een bepaald vak dat je hebt gevolgd of bepaald essay dat je hebt geschreven dat je verder wilt uitwerken.

“Probeer het recht als samenstel van regels te zien die gemaakt zijn door mensen niet slimmer dan jezelf.”

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Faculteitsagenda Februari 2013

- 1 februari | Leiden Law School experience - rechten-klassiek
- 5 februari | Leiden Law School experience - criminologie
- 5 februari | Welkomstsymposium Paul van der Heijden:
De Waarden(n) van het (internationale) arbeidsrecht
- 7 februari | Lezingencyclus Recht en Bedrijf - Maatschappelijk
Verantwoord Ondernemen
- 8 februari | Viering Dies Natalis (faculteit regulier geopend)
- 9 februari | Dies natalis voor alumni
- 12 februari | Leiden Law School experience - rechten-klassiek
- 13 februari | Ontbijt met de decaan
- 13 februari | Cleveringa Concours
- 14 februari | Lezingencyclus Recht en Bedrijf - Marktwerking en Mededinging
- 14 februari | ELSA Leiden Careerevent
- 20 februari | Training: Zoeken in Westlaw
- 21 februari | Lezingencyclus Recht en Bedrijf - Fusies en Overnemen
- 22 februari | Afstuderen (fiscaal recht)
- 25 februari | Faculteitsraad
- 26 februari | Leiden Law School experience - recht & bedrijf
- 26 februari | Afstuderen (criminologie)
- 27 februari | Afstuderen (notarieel recht)
- 28 februari | Afstuderen (rechtsgeleerdheid)

ZAAK _{v/d} MAAND

Eigen schuld

“De klant verklaarde in het gesprek vertrouwen te hebben in Lehman Brothers: “als het al 130 jaar bestaat, dan zal het wel safe zijn””

Er is een algemene consensus dat wanneer iemand al zijn geld verspeeld in het casino, hij dat aan zichzelf heeft te wijten. Men zal wellicht medeleven voelen voor de ongelukkige ziel, zelfs aversie tegenover het casino, maar niemand denkt dat hem een onrecht is aangedaan.

Op het moment dat je een casino binnentreedt is dat onder de presumptie dat je bewust bent van de risico's en zelf de verantwoordelijkheid draagt voor de gevolgen. Investeren in aandelen is eigenlijk een meer sociaal geaccepteerde variant van gokken. Bij aandelen is er weliswaar sprake van geïnformeerd gokken en zijn de winkansen beter, maar net als in het casino zijn er geen garanties en kan je met lege handen naar huis gaan. Wat de situatie compliceert is het woordje 'geïnformeerd'. De situatie wordt nog gecompliceerder wanneer een investeerder informatie inwint bij adviseurs. Wanneer eindigt in deze context de plicht van de adviseur om te informeren en begint de eigen verantwoordelijkheid?

De zaak

De tuchtrechter bij het Kifid (zie kader) heeft onlangs een spraakmakende uitspraak gedaan over precies deze kwestie. De zaak betrof een oudere man die veel geld had verloren bij het investeren in aandelen en meende dat dit het gevolg is van gebrekkig beleggingsadvies van de bank. De rechter in de eerste aanleg had de claim tot schadevergoeding afgewezen, maar in hoger beroep heeft de Commissie tot Beroep besloten dat de bank de klant een schadevergoeding is verschuldigd ter waarde van 110.330 euro. In dit stuk zal eerst een korte samenvatting worden geven van de feiten in de zaak. Vervolgens worden de belangrijkste rechtsoverwegingen in de zaak in eerste aanleg en beroep toegelicht. Tenslotte zal besproken worden wat de uitkomst in deze zaak kan betekenen voor het begrip eigen verantwoordelijkheid in de context van investeren.

De Feiten

De eiser in kwestie was een 71-jarige man die na de verkoop van zijn flat in 2005 een overwaarde van 100.000 euro overhield. Hij besloot dit bedrag te investeren en benaderde de bank voor beleggingsadvies. Voorafgaand aan een gesprek met de adviseur stelt de klant altijd een beleggingsprofiel op, zodat de adviseur zijn advies hierop aan kan passen. De klant had ingevuld in de meest defensieve categorie te vallen ('voorzichtig'). Verder gaf hij aan dat hij geen ervaring had met beleggen, hij streefde naar een aanvulling op zijn jaarlijks inkomen een waardedaling van 0 tot 5% acceptabel zou zijn.

Op 12 oktober 2005 vond het gesprek met de beleggingsadviseur plaats. Uit het gesprek kwam naar voren dat de klant alles wilde investeren in één bepaalde obligatie van Lehman Brothers. Ondanks dat de adviseur andere obligaties voorstelde en vermeldde dat er geen garantie zou zijn voor terugbetaling binnen vijf jaar en hem aanraadde zijn beleggingen op zijn minst te spreiden over verschillende obligaties, belegde de klant het gehele bedrag van 100.000 euro in de obligaties van Lehman Brothers. De klant verklaarde in het gesprek vertrouwen te hebben in Lehman Brothers: “als het al 130 jaar bestaat, dan zal het wel safe zijn”. Vervolgens moest Lehman Brothers in 2008 faillissement aanvragen, waardoor de klant vanaf 2007 geen betalingen meer ontving en de obligaties sterk in waarde zijn gedaald. Eind 2010 diende de klant een verzoek tot geschillenbeslechting bij de Geschillencommissie Financiële Dienstverlening van het Kifid.

Rechtsoverwegingen

Wat de klant in deze zaak aan moest tonen was (1) dat de bank niet als een 'een redelijk bekwaam en redelijk handelend adviseur' heeft gehandeld en (2) er een direct causaal verband bestaat tussen dit gebrek en zijn beslissing om te investeren in de obligaties. In eerste aanleg oordeelde de geschillencommissie dat de bank weliswaar niet als een redelijk bekwaam en redelijk handelend adviseur had gehandeld, maar dat niet was aangetoond dat de klant bij beter advies anders zou hebben gehandeld. De Commissie van Beroep vond echter dat het causaal verband wel was aangetoond, hier verder niet op worden ingaan. Belangrijke punten bij het beoordelen van het advies was dat de waarschuwing, naar het oordeel van de Commissie, niet voldoende nadrukkelijk en duidelijk was en geheel mondeling was behandeld.

Nadrukkelijk en duidelijk

Hoewel de adviseur de klant had afgeraden alles te investeren in dezelfde obligaties en de onzekerheid van terugbetaling binnen vijf jaar had genoemd, waren beiden organen van het Kifid van mening dat de bank de klant niet ‘nadrukkelijk en in niet mis te verstaan bewoordingen duidelijk’ had gemaakt dat zijn wens niet overeenkwam met zijn beleggingsprofiel. De geschillencommissie nam in haar oordeel de leeftijd van de klant en zijn gebrek aan ervaring met beleggen mee. In de rol van adviseur heeft de bank de plicht nadrukkelijk en duidelijk aan de klant over te brengen welke risico’s zijn investeringen mee zullen brengen. Wat de commissie hier impliciet zegt is dat de bank bij haar advies rekening moet houden met de ervaring en andere omstandigheden van de klant. In andere woorden, bij een oudere man zonder beleggingservaring zal het advies anders moeten worden vormgegeven dan bij een klant met meer ervaring.

“A verbal contract is as good as the paper it’s written on”¹

De bank voerde in hoger beroep aan dat het oordeel van de commissie in eerste aanleg impliceerde dat het bewijs dat voldoende indringend is gewaarschuwd alleen schriftelijk kan worden geleverd. Deze grief werd voor de Commissie van Beroep afgewezen.

Toch is dit punt wel interessant. Aangezien het advies geheel mondeling had plaatsgevonden waren de enige bronnen voor bewijsvoering de verklaringen van de klant en adviseur en de aantekening die door de adviseur waren gemaakt gedurende het gesprek. Hierdoor was het uiteraard moeilijker voor de bank om aan te tonen dat het advies voldoende nadrukkelijk en duidelijk was overgebracht aan de klant. De Commissie drukte ook uit dat een schriftelijke waarschuwing wel wordt aangeraden.

Een voor de hand liggend gevolg van deze zaak is echter dat banken voortaan een hele papierwinkel aan klanten voorleggen na het geven van een advies. Men kan zich afvragen me af of dat zal bijdragen aan de begrijpelijkheid van het advies, zeker voor klanten zoals de oudere man in kwestie. Hoewel een dergelijke oplossing in theorie het probleem op zou lossen, besaait het gevaar dat het in de praktijk aan het doel voorbij zal gaan.

Verantwoord investeren

De de tuchtrechter maakt in deze zaak een gebalanceerde afweging tussen de eigen verantwoordelijkheid van de klant en de plichten van de bank in haar adviserende rol. Hoewel de klant in de zaak wellicht een beetje naïef heeft gehandeld door zijn investering te baseren op het feit dat de bank al 150 jaar lang bestond, dient de adviseur rekening te houden met de verschillen in ervaring en kennis tussen klanten. In een steeds complexere economie, waarbij veel beslissingen aan de hand van adviezen worden of zelfs moeten worden gemaakt, is het van belang dat banken en andere adviseurs bewust zijn van hun verantwoordelijkheid tegenover hun klanten. Nu maar hopen dat adviseurs inderdaad toegankelijk en duidelijk advies zullen geven en niet slechts hun klanten zullen bedelven onder papierwerk. **N**

KIFID

Kifid is een initiatief van brancheorganisaties in de financiële dienstverlening en de Consumentenbond. Zij is een onafhankelijke klachteninstelling en haar dienstverlening wordt bekostigd door de aangesloten dienstverleners via een stichting. Wanneer een consument een klacht heeft over financiële producten of diensten, kan hij bij het Kifid terecht. Ze bemiddelen in geschillen tussen consumenten en banken, verzekeraars, intermediairs en andere financiële dienstverleners.

¹ *Dictionary of Modern Legal Usage*, Bryan A. Garner, 1995, p. 911.

Bron:

- Uitspraak Commissie van Beroep 2012-22 d.d. 19 november 2012
- Uitspraak Geschillencommissie Financiële Dienstverlening nr. 2011-343 d.d. 2 december 2011

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

Ter Leering Ende Vermaeck

Zoveel boeken, documentaires en films, zo weinig tijd! Welke boeken moeten naast de studie gelezen worden om het recht écht te begrijpen? Welke films moeten bekeken worden om met recht te spreken van enige filmbekendheid? Welke documentaires verruimen uw blik op de wereld? Elke maand maakt de redactie van NOVUM een selectie van (audio)visuele en tekstuele producten die het leven van de rechtenstudent verrijken en kunnen worden gebruikt ter leering ende vermaeck.

Documentairefotografie – Wordt vervolgd: achter de schermen bij het Openbaar Ministerie

Documentair fotograaf Cornelia de Jong volgde zo'n acht maanden lang medewerkers van het OM Den Haag die betrokken zijn bij het strafrechtproces. Van verdenking tot veroordeling, van beleid tot archief. Ze liep mee met officieren van justitie, bij opsporing, verhoren en invallen, in de rechtszaal en in de gangen achter de rechtszaal. Haar beeldverslag geeft een unieke kijk in een wereld die voor gewone burgers niet toegankelijk is: achter de schermen bij het Openbaar Ministerie.

Bron: <http://cornelia-de-jong.com/wordt-vervolgd.html>

OPENBAAR MINISTERIE

Boek – Kant & Co

Meester in de rechten word je één keer, namelijk zodra je de bul krijgt. Jurist zijn is echter een taak voor het leven. Een deel van die taak is volgens professor Nieuwenhuis het lezen en herlezen van essentiële literaire werken. Een jurist moet scherpzinnig zijn en analytische kunnen nadenken. In sommige gevallen moet de jurist beschikken over verbeeldingskracht. Die kracht kan worden verscherpt door de confrontatie met de literatuur. Dit boek geeft daar een korte introductie in en draagt dan ook de mooie ondertitel: Literatuur als spiegel van het recht.

Documentaire – Code Rood: TBS

In Code Rood TBS volgt de Nederlandse documentaire- en filmmaakster Jessica Villerius de 31-jarige Nabil.

Nabil heeft zes jaar van zijn leven doorgebracht in een TBS kliniek. Tijdens zijn verblijf is hij niet of nauwelijks behandeld voor zijn agressiviteitsprobleem. Zelf geeft hij aan hulp te willen, maar hij krijgt niet de behandeling die hij nodig heeft. Tijdens het kijken van deze documentaire voel je de frustratie van Nabil van het scherm afspatten. Nu hij weer op vrije voeten staat heeft hij de grootste moeite om op het rechte pad te blijven.

Film – The Road (2009)

De wereld mag eind vorig jaar dan niet zijn vergaan, deze film laat zien hoe de wereld er uit had gezien indien dat wel was gebeurd. Een fantastisch verhaal over de liefde tussen vader en zoon, hoop en doorzettingsvermogen. Prachtige en verontrustende beelden brengen een post-apocalyptische wereld zeer confronterend in beeld. De natuurtoestand, zoals beschreven door Hobbes, wordt uitgebeeld door de beeldpoëzie van regisseur John Hilcoat, en voelbaar gemaakt door het geweldige acteerwerk van Viggo Mortensen en Kodi Smit-McPhee. Gebaseerd op het gelijknamige, net zo indrukwekkende boek van Cormac McCarthy.

Enige tijd geleden, toen de pseudowetenschappelijke wereld zich aan het voorbereiden was op het einde van de wereld, sprak NOVUM met Pieter Leefers, advocaat-stagiair bij Clifford Chance te Amsterdam. Het prestigieuze pand stamt uit de 19^e eeuw en diende oorspronkelijk als kantoorpand voor de Hollandse IJzeren Spoorweg Maatschappij. Wij werden daar hartelijk ontvangen met een kop koffie en een lunch. Toen de bordjes leeg waren, wendden wij ons tot Pieter om hem te bestoken met allerlei vragen over zijn kantoor.

Wat voor functie vervult u binnen het kantoor?

Ik ben hier 1 september begonnen als advocaat-stagiair op de afdeling Corporate, de sectie ondernemingsrecht, en daarbinnen in de M&A-groep. Hierin gaat het voornamelijk over overnames en fusies. Eigenlijk faciliteren wij in alles wat grote bedrijven nodig hebben als zij intern willen herstructureren. Je zou kunnen zeggen dat wij het die hard ondernemingsrechtelijke gedeelte van het kantoor zijn, en daarmee een van de grootste afdelingen. Ik ben een aantal maanden geleden begonnen en heb inmiddels mijn draai aardig gevonden. Mijn opleiding van de Nederlandse Orde van Advocaten zal in maart starten.

Toen ik hier aankwam was het nog een beetje zoeken, maar nu heb ik wel echt het idee dat het mijn kantoor is. Het voelt hier al snel heel erg vertrouwd. Je zit er natuurlijk ook wel vijf dagen per week, dus de omgeving went redelijk snel. Iedereen is heel erg open, vriendelijk en begripvol als je vragen hebt. De deur staat in principe altijd open, dus dat geeft echt het gevoel dat je 'erbij hoort'. Vrijdagmiddagborrels, etentjes en andere activiteiten dragen hier aan bij.

Wat is voor jou de voornaamste reden geweest om voor Clifford Chance te kiezen?

Ik heb meerdere stages gelopen bij verschillende kantoren. Bij Clifford Chance deed ik mee aan een Masterclass, toen kreeg ik mijn eerste kijkje in de keuken bij dit kantoor en dit sprak me ontzettend aan. Ik ben om die reden hier ook een stage gaan lopen en toen bleken mijn vermoedens te kloppen.

Het feit dat het hier net even een tikkeltje anders is dan bij de andere kantoren, vind ik ook leuk. Dat Clifford Chance natuurlijk in zowel Nederland als de hele wereld een topkantoor is, telde ook mee. Als je ondernemingsrecht wilt bedrijven op het allerhoogste niveau, dan moet je hier zijn.

In hoeverre is er sprake van hiërarchie binnen Clifford Chance?

Ik denk dat elk kantoor wel een bepaalde vorm van hiërarchie

nodig heeft. Sommige mensen hebben toch meer ervaring dan anderen, dus daar is altijd wel iets van te merken. Aan de andere kant voel ik mij met mijn collega's wel echt een team. Er is weliswaar een verschil in niveau tussen partner en stagiair, op de werkvloer is dat verschil niet te merken in de sfeer.

Bij Clifford Chance delen partners en stagiaires een kamer; dat speelt de sociale integratie erg in de kaart. Daarnaast heeft het een positieve invloed op het opdoen van praktijkervaring.

Wat is voor Clifford Chance het ideale profiel voor een sollicitant? Zijn er nog masters die de voorkeur genieten?

Je ziet mensen met allerlei soorten masters. Als je komt solliciteren met een master strafrecht op de afdeling ondernemingsrecht heb je natuurlijk wel uit te leggen waarom je in eerste instantie de master strafrecht hebt gedaan, maar eigenlijk vormt dat niet echt een bezwaar. Uiteindelijk is het uitgangspunt namelijk toch 'learning by doing'.

Voor Clifford Chance is het belangrijk dat je flexibel, ondernemend en gemotiveerd bent. Dat zijn de eigenschappen die je absoluut nodig hebt als je op een hoog niveau wilt meedraaien in de advocatuur. Een percentage van 80% van de advocaat-stagiairs wordt hier ook daadwerkelijk medewerker.

Hoe valt het internationale karakter van Clifford Chance te merken?

Aan de ene kant zit Clifford Chance al 40 jaar in Amsterdam. Voor een groot deel hebben we gewoon te maken met het Nederlands recht. We hebben dan ook veel Nederlandse klanten en internationale klanten die ook Nederlandse takken hebben. Wat dat betreft zit hier gewoon een heel erg stevig Nederlands kantoor.

Aan de andere kant maken we natuurlijk deel uit van een heel groot internationaal netwerk. Clifford Chance zit qua schaal

Kantoorpand Clifford Chance in Amsterdam.

Atrium Clifford Chance in Amsterdam.

in de top 3 van de wereld. We hebben een enorm grote vestiging in Londen met 3.000 medewerkers, waarvan het totaal wereldwijd 6.000 is. Dat speelt natuurlijk altijd in je achterhoofd. Het internationale karakter van Clifford Chance heeft hele grote voordelen, met name voor cliënten. Vaak hebben wij namelijk te maken met grote internationale klanten, die grensoverschrijdende juridische klussen hebben. Wij als Clifford Chance vormen voor hen een one stop shop. Clifford Chance kan voor internationale klanten in één keer alles regelen omdat we in heel veel verschillende landen een kantoor hebben.

Ook voor ons als advocaten is het ontzettend handig. Vaak hebben we informatie nodig uit het buitenland. Het is voor ons veel makkelijker om dan even met onze collega's van Clifford Chance contact op te nemen, dan om een ander bedrijf te moeten bellen. Bij een groot internationaal netwerk binnen het bedrijf is die drempel toch net even wat minder hoog.

Deze internationale samenwerking heeft natuurlijk wel als implicatie dat je veel in het Engels schrijft en spreekt. Een bepaald niveau van Engels is dus wel vereist.

U beschrijft vooral zakelijke voordelen. Voelt u echter ook een bepaalde gemeenschappelijke identiteit met uw buitenlandse collega's van Clifford Chance?

Alle kantoren stralen 'Clifford Chance' uit. Zo is er bijvoorbeeld The Academy, een wereldwijde opleidingsinstituut, dat allerlei cursussen en opleidingen aanbiedt welke bijdragen aan de ontwikkeling tot een goede advocaat. In maart ga ik bijvoorbeeld naar Frankfurt, waar ik met andere advocaat-stagiaires van over de gehele wereld de vele facetten van het beroep ga leren.

Dergelijke evenementen zijn erg leuk. Ze brengen je immers in contact met buitenlandse collega's die in dezelfde fase als jijzelf zitten en het maakt het contact daarna ook makkelijker.

Op welke gebieden excelleert Clifford Chance?

Clifford Chance is de grootste op gebied van banking in Nederland, onze praktijk op dat gebied is van het allerhoogste niveau. Onze M&A-praktijk staat ook hoog aangeschreven. Verder hebben we uiteraard veel ondernemingsrechtelijke zaken waar bijvoorbeeld arbeidsrecht of huurrecht om de hoek komen kijken. De sectie Litigation is bij ons bijvoorbeeld ook heel belangrijk. Wanneer er bepaalde zaken voor de rechtbank moeten worden uitgevochten, komen zij in actie.

Verder is Clifford Chance net even iets anders dan de rest. We zitten niet op de Zuidas, maar hebben een 130 jaar oud gebouw in het centrum. Daarnaast is ons kantoor zoals al eerder gezegd is simpelweg lekker ontspannen: de sfeer is informeel.

Er wordt vaak gezegd dat de jurist midden in de maatschappij moet staan. Is het daadwerkelijk zo dat ook de advocaat maatschappelijk georiënteerd moet zijn, of is belangstelling voor de maatschappij geen vereiste om het werk als advocaat goed te kunnen uitoefenen?

Ons kantoor is met name gericht op ondernemingsrecht. De cliënten van Clifford Chance zijn grote bedrijven. Om deze reden lijken wij misschien relatief ver van maatschappelijke kwesties af te staan.

Clifford Chance is echter ook sterk maatschappelijk betrokken. De eerste paar jaar word je gevraagd Pro Deo werk te doen, hetgeen erg goed is voor je persoonlijke ontwikkeling.

Clifford Chance heeft zich wereldwijd ten doel gesteld om in totaal 100.000 mensen te helpen met rechtsbijstand (helping 100.000 people). Daarnaast zijn er nog vele andere lokale projecten waarin Clifford Chance participeert. Neem een kijkje op de website www.cliffordchance.com voor een verdere indruk.

DE CORRESPONDENT

Van januari tot juli studeren Thomas Weber en Raphaël Donkersloot, beiden redacteur bij NOVUM, een semester aan een universiteit in het buitenland. Thomas Weber studeert aan de Uppsala University in Zweden. Raphaël studeert aan de University of Florida. Om de maand zullen zij hun ervaringen in het buitenland voor de lezer op papier zetten. Deze maand schrijft Raphaël over zijn reis naar Gainesville, over de studenten die hij daar heeft ontmoet en over het eerste college Contract Law.

Een oranjekleurige gloed verheldert langzaam mijn donkere slaapkamer. Het zachte licht dwingt mij om te ontwaken uit een korte, maar diepe slaap. Mijn ogen branden. Ik voel me belabberd. Nog steeds is mijn lichaam zich aan het herstellen van de veel te lange reis vanuit Leiden. Via London eerst elf uur vliegen naar Orlando, daarna drie uur wachten bij de Amerikaanse douane (waarvan anderhalf uur in een kleine, sfeerloze kamer) en ten slotte drie keer met de lokale bus overstappen. Na zestien uur reizen vanaf Leiden ben ik aangekomen bij mijn tussenstop in de plaats Kissimmee.

Ik zet mijn bril op. Vanuit mijn stapelbed kijk ik neer op Kym. Hij is mijn enige kamergenoot. Alhoewel zijn naam het vermoeden doet opwekken dat hij uit Azië komt, is hij een geboren Australiër. In feite is hij een wereldburger: vanaf zijn twintigste reist hij, naar eigen zeggen, de gehele wereld over. Deze manier van leven is hij nooit zat geworden, ook nu niet op zijn 60-jarige leeftijd. Volgende maand gaat hij naar Singapore, om vervolgens door te reizen naar Rusland. Sinds mijn aankomst in Kissimmee trek ik graag met hem op.

Kym slaapt nog. Ik klauter uit mijn stapelbed en pak mijn horloge. Het is vrijdag, zeven uur 's morgens. In Nederland is het alweer middag. Hoog tijd om op te staan. Vandaag moet ik voor vijf uur 's middags inchecken bij mijn appartement in Gainesville, waar de University of Florida zich bevindt. Kym heeft aangeboden om mij te brengen naar het lokale *Greyhound* station. Vanaf daar zal er een bus vertrekken naar Gainesville.

De bustrip is verschrikkelijk. Drie uur lang zit ik in een krappe ruimte naast dikke, zwijgende reisgenoten. De geur van transpiratie en urine prikkelt constant mijn reukzintuigen. Het is een verlossing wanneer ik merk dat de bus door de campus van Gainesville rijdt. Kilometerslang zie ik borden met de naam van de universiteit erop staan. Het is hier gigantisch.

De bus stopt in een buitenwijk. Omdat ik niet nog eens zo'n busrit wil meemaken, besluit ik om een taxi te bellen. Eenmaal in de taxi zittend, vraag ik aan de chauffeuse wat ze van Gainesville vindt, al is het maar om de kille stilte te doden. Haar antwoord verrast me: "I don't like Gainesville, the University controls the whole city". Mooi, een echte studentenstad, denk ik in mezelf.

Eenmaal aangekomen bij mijn appartementencomplex, overhandigt de receptioniste van de incheckbalie met een glimlach aan mij de kamersleutels. Met mijn zware koffer en een tas vol met bier schrijd ik voort over het reusachtige terrein terwijl ik zoek naar mijn nieuwe kamer. Plotseling stopt er naast mij een scooter. "Dude! do you want a ride?" Een blonde jongen met een weerspiegelende zonnebril kijkt me aan en laat me plaatsnemen op zijn voertuig.

“I don’t like Gainesville, the University controls the whole city”.
Mooi, een echte studentenstad, denk ik in mezelf.

Na een korte rit word ik afgezet voor mijn appartement. “I am living in the apartment right over there”. Hij wijst naar een appartement recht tegenover mijn eigen appartement. “Oh, by the way, my name is Luke. If you want to join us to drink some beers, just let me know!” Terwijl ik Luke’s voorstel overweeg, open ik de deur van het appartement. Zouden mijn drie nieuwe huisgenoten al thuis zijn? Ik roep door de gang. Geen antwoord.

Het is negen uur in de avond. Nog altijd niemand thuis. Zouden mijn huisgenoten net als de meeste Leidse studenten in het weekend in het ouderlijke huis verblijven? Ineens gaat mijn mobiele telefoon af. Verward neem ik op. “Hee Raphaël, met Jurian!” hoor ik aan de andere kant van de telefoon. “Wie?” Te laat besef ik dat het een van de Nederlandse studenten is die ik eerder heb ontmoet in Leiden. “Oh Jurian! Hoe is het?” Jurian vraagt of ik vanavond met hem en de andere Leidse studenten iets wil gaan drinken. Een half uur later zit ik in de auto bij Jil, de enige dame onder de Leidenaren. Zij rijdt in de auto van haar moeder. Na een flinke zoektocht in Gainesville zitten later ook Jurian en Rob in de auto.

We bevinden ons in Downtown, daar waar het allemaal schijnt te gebeuren in Gainesville. We stappen een café binnen waar blijkbaar alleen maar wijn wordt gedronken. Het is *selfservice*. De muur hangt vol met flessen wijn. Met een pasje kan je zelf een glas volschenken uit een van de vele flessen die er hangen. Nadat we onszelf hebben bediend, komen al onze reisverhalen naar boven. Het is mooi om te horen hoe vier verschillende personen een geheel andere reis hebben gemaakt en vervolgens bijeenkomen op dezelfde plek.

Enkele dagen later zit ik in de collegebanken van de rechtenfaculteit. Het is maandagmorgen en ik sta op het punt om het vak Contract Law te volgen. De collegezaal heeft de vorm van een amfiteater. Ik kijk om me heen en fascineer me over de vele verschillen met de Leidse rechtenfaculteit. Om me heen zie ik geen mensen met kleding van hun jaarclub of jongens die nonchalant hun petje achterstevoren op hun hoofd hebben geplaatst. Nette kleding, al is het maar een overhemd, is ook uit den boze. De studenten dragen veelal sportschoenen en shirts waarop in grote letters de naam van de universiteit en een lachende alligator zijn weergegeven.

De hoogleraar Contracten Recht komt binnengelopen. Hij ziet er verward uit. Zijn grijze haar zit in een model alsof hij net uit zijn bed is gestapt. Hij draagt geen pak, geen manchetknopen of nette schoenen. Hij moet het doen met een simpel overhemd en een spijkerbroek. In ieder geval ziet hij er een stuk netter dan de

studenten, die nu allemaal zwijgen. Het is negen uur klokke en de hoogleraar, de heer Harrison, begint te spreken. Een Leids kwartiertje kennen ze hier blijkbaar ook niet, denk ik in mezelf. “Are there any international students in this class?” vraagt Harrison aan de studenten. Voorzichtig steek ik mijn hand in de lucht. Van de klas, die ongeveer uit 60 studenten bestaat, ben ik zo te zien de enige die niet Amerikaans is. Ik voel mijn hoofd rood worden. Ik vertel hem dat ik uit Nederland kom. “So I assume that you have never heard of the word ‘consideration’ in your lawsystem, am I right?” Ik heb inderdaad geen idee waar hij het over heeft, dus ik beantwoord zijn vraag bevestigend. “That’s because consideration is typical something that only Commen Law knows” gaat Harrison verder. De rest van het college gaat hij op een socratische methode te werk. Dat wil zeggen: vragenderwijs. Het college wordt telkens onderbroken door stellingen van mijn medestudenten, die vervolgens door de Harrison worden ontkracht, totdat er een stelling is gevonden die zich het meest bij de waarheid lijkt te bevinden. Ik zwijg en probeer alles bij te pennen.

Na het college word ik aangesproken door mijn buurvrouw. Zij is jong en heeft geen onaantrekkelijk voorkomen. Ze vraagt hoe het is, daar in Nederland, en of ons rechtssysteem daadwerkelijk zo anders is. Ze spreekt de naam van mijn thuisland uit alsof ze het nog nooit eerder heeft uitgesproken. Na een kort gesprek vraagt ze ten slotte of ik ook naar haar huisfeestje wil komen. Het is al deze vrijdag en het wordt gewaardeerd als ik zelf wat te drinken meeneem. Verrast en vereerd tegelijkertijd ga ik erg positief op haar uitnodiging in. Tevreden leun ik achterover in mijn collegebank. Het zijn mijn eerste dagen als student in de Verenigde Staten, en ik heb nu al het gevoel dat ik door iedereen word behandeld alsof ik één van hun ben. Niet alleen door de buurvrouw naast me, maar door iedereen die verbonden is aan de universiteit. De gedachte doet mij glimlachen. Ik ben blij dat ik voorlopig niet terugga naar Leiden. **N**

De column van Raphaël zal in de NOVUM van april en juni worden voortgezet.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

“Ik kijk om me heen en fascineer me over de vele verschillen met de Leidse rechtenfaculteit.”

IN GESPREK MET

Theo Doreleijers

“Het gros van de adolescenten ernstige criminelen is zwakbegaafd”

“Gevangenisstraf opleggen om ervoor te zorgen dat de dader niet in herhaling zal vallen, is onzin in de zin dat nooit is aangetoond dat dat zo werkt.”

NOVUM sprak met Theo Doreleijers, die sinds oktober 2007 hoogleraar Forensische Psychiatrie bij het Departement Strafrecht en Criminologie van de Universiteit Leiden is. Daarnaast is de heer Doreleijers voor het grootste deel van zijn tijd hoogleraar Kinder- en Jeugdpsychiatrie aan het VUmc in Amsterdam; tot 1 oktober jl. was hij tevens opleider van kinderpsychiaters in het Academisch Centrum voor Kinder- en Jeugdpsychiatrie de Bascule. NOVUM sprak met hem over het jeugdstrafrecht, de vrije wil, evidence based straffen en het fenomeen school shootings.

In 2010 heeft u samen met de heer J.W. Fokkens een artikel gepubliceerd in de Rechtstreeks waarin u een pleidooi houdt voor het evidence based strafrecht, met name bij minderjarigen en jongvolwassenen. Gebaseerd op jaren van (inter)nationaal onderzoek beschrijft u onder andere het verband tussen jong opgelopen trauma's, psychische aandoeningen en crimineel gedrag. U pleit voor meer aandacht voor psychiatrische problematiek, betere diagnostiek en meer behandeling, een andere indeling in strafrechtelijke leeftijdsgroepen en geen versterking van de punitieve tendensen. Kunt u hier iets meer over vertellen?

“Toentertijd heb ik gezegd dat het gros van de adolescenten ernstige criminelen zwakbegaafd is, en/of ADHD, autisme, verslaving of depressie heeft. Dat zijn geen mensen zoals jij en ik waarop je het gewone strafrecht kunt toepassen. Goed functionerende mensen die naar volle verstand een misdaad plegen, tegen die kun je zeggen: dit gaat te ver en hier hoort sanctie. Dit zijn allemaal kinderen die het niet getroffen hebben in het leven, met bijvoorbeeld hun genen of hun omgeving en de interactie tussen die twee. En waarom zou je iemand die 17½ jaar is behandelen en iemand die 18 jaar is straffen? Het strafrecht biedt namelijk de mogelijkheid om tussen 18 en 21 jaar het jeugdstrafrecht toe te passen, maar dit gebeurt heel weinig.

In Almelo is overigens sinds een half jaar een pilot in de goeie richting gestart. Bij iedere adolescent die daar voor de rechter komt wordt de vraag gesteld: moeten we hier niet eerst kijken of we met het jeugdstrafrecht uit de voeten kunnen? Pas als er heel goede argumenten zijn of als iemand zich duidelijk manifesteert als een volwassene, wordt het volwassenenstrafrecht toegepast. Dat is dus de omgekeerde aanpak van hoe het nu gebeurt. Iedereen is heel benieuwd wat dit gaat opleveren. In Zwitserland hebben ze besloten om het jeugdstrafrecht alleen maar toe te passen in die gevallen waarin de jeugdzorg het niet redt. Bij

iedere criminele daad komt er dus eerst jeugdzorg aan te pas. Wanneer dit na een jaar nog niet heeft gewerkt, wordt er pas gegrepen naar het jeugdstrafrecht. Dit vind ik een geweldige alternatief. Alleen bij heel gevaarlijke kinderen moet je dit natuurlijk niet doen.

In mijn onderzoek probeer ik op een rationelere manier met criminaliteit onder jongeren om te gaan. Rationeel denken betekent dat men van tevoren dient te weten of de interventie die toegepast wordt, daadwerkelijk werken zal. Gevangenisstraf dient dus alleen te worden toegepast indien iemand echt gevaarlijk is. Gevangenisstraf opleggen om ervoor te zorgen dat de dader niet in herhaling zal vallen, is onzin in de zin dat nooit is aangetoond dat dat zo werkt. Toch houden we graag die illusie in stand. Als forensisch psychiater en hoogleraar kom ik dus op voor jeugdige delinquenten die leven in een maatschappij die niet in staat is om op een efficiëntere manier om te gaan met dit soort kinderen. Deze kinderen, die het al niet getroffen hebben in het leven, worden soms op die manier onverdiend vermalden in een justitieel apparaat.”

Waarom houden mensen vast aan de illusie dat gevangenisstraffen helpen?

“Wraakzucht is iets heel menselijks. Het is opvallend dat die wraakzucht vaak aanwezig is bij mensen die niets met het incident te maken hebben. Meestal zijn de slachtoffers zelf helemaal niet zo wraakzuchtig. De emotionele beleving van het slachtoffer is ook niet onderhevig aan de strafmaat. Slachtoffers blijven even boos of verdrietig, ongeacht of de straf hoog of laag uitvalt. De wraakzucht zie je voornamelijk bij de ‘krantenlezers’. Kijk maar eens naar de comments bij online artikelen, of de reacties op het internet naar aanleiding van de doodgetrapte grensrechter.

Wraakgevoelens zitten in ons. Volgens mij is het niet iets dierlijks. Frans de Waal heeft in zijn onderzoek aangetoond dat primaten empathie hebben. Als bijvoorbeeld een chimpansee iets fout doet, dan wordt hij gestraft. In die zin hebben chimpansees ook een soort strafrecht. Het is echter wel zo dat een chimpansee die zwakzinnig is geen straf krijgt als hij wat fout doet. Hij wordt dan ontzien. Onderzoek wijst uit dat een heel groot deel van jeugddelinquenten psychische problemen hebben die ten grondslag liggen aan criminele activiteiten. Dit wordt niet volledige opgelost door een regel als ontoerekeningsvatbaarheid. In die zin zijn wij soms barbaarser dan chimpansees.”

“De wraakzucht zie je voornamelijk bij de ‘krantenlezers’. Kijk maar eens naar de comments bij online artikelen, of de reacties op het internet naar aanleiding van de doodgetrapte grensrechter.”

*“De gedachte dat je jeugdcriminaliteit definitief kunt bestrijden is een illusie.
Er lopen altijd jongeren rond die niet behandeld kunnen worden.”*

In de Rechtstreeks zegt u ook dat de school en ouders veel meer betrokken moeten worden. Zou u dit iets meer kunnen toelichten?

“Ik zal dit uitleggen aan de hand van een voorbeeld. Er waren twee meisjes die elkaar tot bloedens toe krabden op een schoolplein. De moeders van die meisjes bellen de rector van de school en de rector zegt: daar heb ik niks mee te maken, dit is een probleem voor de politie. Allebei de moeders bellen de politie en in beide gevallen wordt een proces-verbaal opgemaakt. De politie legt dit op zijn beurt voor aan de Officier van Justitie en het komt uiteindelijk voor de rechter. Moet je nagaan dat inmiddels ook al de Raad van de Kinderbescherming erbij is betrokken.

Ik denk dat scholen hun verantwoordelijkheid niet meer durven te nemen uit vrees voor het verliezen van hun goede naam. De relatie tussen scholen en ouders wordt ook steeds slechter. In Amerika hebben ze teneinde die relatie te verbeteren de *Parent Teacher Associations* (PTA's) opgericht. Dat schijnt fantastisch te werken. Hierbij zijn ouders en leraren samen verantwoordelijk voor het klimaat op school. In Nederland doen we dit niet. Dat vind ik onbegrijpelijk. Ook de politie zou in een dergelijk geval meer moeten aansturen op een gesprek tussen de directeur van de school en ouders.

In Nederland hebben we wel sinds een aantal jaren *Multi System Therapy* (MST). Dit is ontwikkeld in Amerika en wordt ook al toegepast in Noorwegen. In Noorwegen hadden ze namelijk

ook veel problemen met jeugdcriminaliteit waarvoor allerlei reclasseringssystemen en zo ontwikkeld waren. MST is gezinstherapie, speciaal toegespitst op jeugdige delinquenten. Het is een vorm van interventie met een slagingspercentage van 70 %. Noorwegen heeft op een gegeven moment besloten alles te vervangen door MST, *nation wide*. Daarvoor hebben ze in Oslo een instituut opgericht en in elke regio van het land is vervolgens een afdeling geplaatst die MST toepast.

Wil een dergelijke vorm van interventie werken, dan moet je eerst controleren dat de therapeuten MST ook toepassen zoals dat daadwerkelijk ooit ontwikkeld is. Je moet ook continue de effecten evalueren. In Noorwegen wordt dit heel strikt gedaan. Als je het niet heel strikt en streng aanpakt werkt het niet. In Nederland is het wetenschappelijke onderzoek hiernaar op dit moment nog in volle gang. Maar het wordt dus wel al toegepast.”

Is het niet erg overdreven dat twee meisjes die elkaar krabben voor de rechter komen? Het lijkt alsof de individualisering van de maatschappij ervoor zorgt dat er te vaak voor flutzaken naar de rechter wordt gegaan. Mensen denken immers vaker dat ze ‘recht hebben op...? Klopt dat beeld?

“Ik heb het in mijn lezingen vaak over de ‘verjustialisering’ van de maatschappij. Het klopt dat de samenleving veel individualistischer is geworden en dat mensen sneller gebruik maken

“Het is interessant om te weten dat na het bloedbad op de middelbare school in Columbine in 1999, er maar een psychiatrisch onderzoek is geweest naar de geestelijke gesteldheid van de daders.”

“Ik denk dat mensen in hun doen en laten inderdaad ook bepaald zijn door afkomst en opvoeding, of door hun cultuur dan alleen maar door hun genen.”

van het rechtssysteem om ‘hun recht te halen’. Hierdoor komt er een enorme druk te liggen op het justitieel apparaat. Het justitieel apparaat dient om te gaan met die ontwikkeling; je kunt immers maatschappelijke veranderingen niet tegenhouden. We zijn gelukkig creatief genoeg om een dergelijk probleem op te lossen en daar wordt nu ook hard aan gewerkt.”

Zou MST hebben gewerkt bij gruweldaden zoals het bloedbad dat Tristan van der Vlis aanrichtte of bij het incident dat een veertienjarig jongetje een leeftijdsgenootje doodstak in Urk? Het was immers zo dat beide jongens met grote psychische problemen kampten.

“Men moet realiseren dat een initiatief als MST werkt bij de grote bulk aan criminele jongeren. De gedachte dat je jeugdcriminaliteit definitief kunt bestrijden is een illusie. Er lopen altijd jongeren rond die niet behandeld kunnen worden. Daar was sprake van bij het drama in Urk. Het is een afgrijselijk drama, maar wel een incident, een natuurramp. Het hele land stond op z’n kop toen het gebeurde. Dit is niet goed voor de discussie; het gaat uiteindelijk om de bulk van jeugdige delinquenten. Er valt nog heel veel te verbeteren aan het bestrijden van jeugdcriminaliteit. Er zullen echter altijd uitzonderingen zijn en die zijn ook niet te voorkomen. Het feit dat jeugdcriminaliteit inherent is aan het deelnemen aan een maatschappij wordt door veel mensen genegeerd.”

In 2012 kende de Verenigde Staten enkele vreselijke gebeurtenissen, waarvan de schietpartijen in Aurora en Connecticut verschrikkelijk – maar zeker niet exceptioneel – waren. Hoe kijkt u tegen dit soort gebeurtenissen aan?

“Het is interessant om te weten dat na het bloedbad op de middelbare school in Columbine in 1999, er maar één psychiatrisch onderzoek is geweest naar de geestelijke gesteldheid van Eric Harris en Dylan Klebold. Een tijdje geleden raakte ik geïntrigeerd door het boek van journalist Tim Krabbé. Hij heeft door het bestuderen van duizenden documenten dit drama gedetailleerd geanalyseerd. Toentertijd werd de daad van Eric en Dylan toegeschreven aan het feit dat ze gepest waren. Het aanrichten van het bloedbad zou een wraakactie geweest zijn. President Clinton, journalisten en het Parlement hadden het alleen nog maar over de ‘war on bullying’. Dit werd voornamelijk gedaan om het debat over wapens te vermijden. Zoals ook in het boek van Krabbé naar voren komt, is de verklaring van de daad helemaal niet terug te vinden in pesterijen. Bij dit soort gruweldaden is er altijd sprake van een twintigtal factoren, die heel ongelukkig samengekomen. Dat geldt eigenlijk voor de hele criminaliteit. Het is een combinatie van culturele- en omgevingsfactoren, van opvoedingsfactoren en individuele neurobiologische factoren. Dat zal ook het geval zijn bij de bloedbaden die vorig jaar zijn aangericht.

Wederom, dit zijn incidenten. 90% van de jongens die ik zie, zijn heel gewone jongens. Criminaliteit is geen psychische aandoening. Criminaliteit is een maatschappelijk begrip dat een lange geschiedenis kent waarin de inhoud vaak is veranderd. Criminaliteit is op individueel niveau in elk geval een gevolg van een ongelukkige samenloop van verschillende factoren.

Naar mijn mening zijn er maar heel weinig jongeren die bewust crimineel worden. Het strafrecht gaat wel uit van een vrije wil, maar die is maar heel beperkt.

U begon net al over de vrije wil waar ons strafrecht vanuit gaat. Neurowetenschapper Dick Swaab zegt heel stellig: de vrije wil bestaat niet. Hij zegt dat culturele factoren wel enige invloed hebben, maar dat je geen onbeschreven blad bent wanneer je geboren wordt. In hoeverre bent u het met Dick Swaab eens of oneens?

Ik ben het voor een groot deel met hem eens. Maar niet in alles. Hij is heel extreem in zijn opvatting dat ‘wij ons brein zijn’ en dat helemaal geen sprake is van vrije wil. Voordat je kunt ingaan op de vraag of iemand wel of niet een vrije wil heeft, moet je eerst een discussie voeren over wat vrije wil precies is. Ook moet opgemerkt worden dat Dick Swaab een ‘harde’ wetenschapper is. Hij is arts, maar heeft geen jarenlange patiëntenzorgervaring. Hij heeft zijn theorieën ontwikkeld in het laboratorium met behulp van microscoop en hersenscan. In mijn onderzoek is het team honderden keren bij mensen thuis geweest om te praten ten behoeve van hun onderzoek. Daarmee zijn Swaab en ik allebei op een andere manier gekleurd. Dat bepaalt ook het verschil in onze stellingname. Ik denk dat bijna alles wat je doet een achtergrond heeft. Ik denk dat mensen in hun doen en laten inderdaad ook bepaald zijn door afkomst en opvoeding, of door hun cultuur dan alleen maar door hun genen. Die genen moeten immers soms ‘aan’ en ‘uit’ gezet worden door omgevingsfactoren.

Hoe moet volgens u het jeugdstrafrecht er over 10 jaar uitzien?

Volgens mij moet je bij elk individu je afvragen: 1. Hoe gevaarlijk is ie? (en dan maatregelen nemen om dat gevaar af te wenden: opsluiten, medicijnen geven, etc.). 2. Hoe gestoord is ie? (en dan zorgen dat de behandeling aangeboden wordt die geïndiceerd is). 3. Hoeveel wraak/genoegdoening is op zijn plaats? (en hoe kunnen we dat op een humane manier opleggen?). En 4. In hoeverre moet het individu (tegen zichzelf of tegen de maatschappij) beschermd worden? (en welke maatregelen zijn daarvoor op zijn plaats?). Ik vind dat twee verschillende onafhankelijke deskundigen advies moeten uitbrengen: één voor de justitiële kant (gevaar en wraak) en één voor de medische en beschermingskant. Voorts denk ik dat als we de Zwitserse werkwijze zouden volgen dat heel veel jongeren helemaal niet meer voor de kinderrechter zullen verschijnen. En voor de kleintjes (beneden 16 jaar) moet het hele strafrecht achterwege gelaten worden: die snappen – ook nog eens vaak zwakbegaafd – echt niet waar het over gaat; op dat moment moet het systeem (school, ouders, politie, opa en oma) samen met politie en straatcoaches de boel oplossen. Tja, en voor dat unieke geval per jaar dat een veertienjarige iets heel ernstigs uithaalt, ja, daar moeten we een creatieve oplossing voor bedenken. Daar heb je geen heel jeugdstrafrecht voor nodig.

[Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar \[novum@law.leidenuniv.nl\]\(mailto:novum@law.leidenuniv.nl\)](#)

OPINIE

Kiobel vs Shell

Maatschappelijke verantwoordelijkheid internationaal afdwingbaar?

Op 1 oktober 2012 werd voor het Amerikaans hooggerechtshof de zaak van *Kiobel t. Royal Dutch Petroleum* (beter bekend als Shell) heropend voor herziening.¹ De Belangrijkste rechtsvraag in dit proces is de al dan niet toepasbaarheid van de zogenaamde 'Alien Torts Statute' (ATS) uit 1789.² Dit statuut verleent jurisdictie aan de Amerikaanse rechter die een zaak voorgelegd krijgt door een vreemdeling wiens rechten geschonden zijn in strijd met de internationale verdragen waarbij de VS partij is. In de onderhavige zaak gaat het onder meer om misdaden verricht door de Nigeriaanse regering tegen het Ogoni volk dat zich in de jaren '90 sterk verzette tegen de aanwezigheid van Shell in Nigeria. Tot de gruweldaden behoren onder meer moord, verkrachting en marteling van mensen die actief waren in dezelfde Nigerdelta waar Shell zijn bedrijf uitoefende.

Volgens Shell is echter de hele ATS niet van toepassing aangezien er geen sterk genoeg verband ligt tussen de gebeurtenissen in Nigeria en de Verenigde Staten. Dat een Amerikaanse rechter zou kunnen beslissen over een geschil tussen een Nigeriaanse bevolkingsgroep en een Engels-Nederlandse oliemaatschappij over gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden op Nigeriaans grondgebied komt op zijn minst twijfelachtig over. Indien het Amerikaanse hooggerechtshof echter de vordering van *Kiobel* afwijst, zou dit kunnen betekenen dat in de toekomst multinationals veel minder zullen hoeven te vrezen dat hun maatschappelijk onzorgvuldig handelen naar internationaal recht getoetst zal kunnen worden.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Deze problematiek is een tekenend voorbeeld van de strijd die zich voortdurend afspeelt in de wereld van het maatschappelijk ver-

antwoord ondernemen (MVO). Bedrijven hebben volgens dit concept de sociale plicht om een beleid te voeren waarbij rekening wordt gehouden met het milieu en de mensenrechtelijke duurzaamheid van hun handelingen. De internationale gemeenschap heeft om dit te bekrachtigen een veelvoud van codes en voorschriften opgesteld. De belangrijkste richtlijn op dit gebied, de *OECD Guidelines for Multinational Enterprises* stelt dat "A State's failure either to enforce relevant domestic laws, or to implement international human rights obligations or the fact that it may act contrary to such laws or international obligations does not diminish the expectation that enterprises respect human rights".³ Dit betekent dus dat MVO niet een regionaal gebonden verplichting is, maar iets wat alle grenzen overschrijdt, ongeacht de rechts-situatie in het land van vestiging.

Het grote knelpunt bij deze bovenvermelde idealen ligt echter in de aard van het MVO. De richtlijnen die hierop betrekking hebben zijn grotendeels facultatief voor bedrijven en zijn, voor zover zij niet zijn opgenomen in de (inter)nationale wetgeving, niet afdwingbaar voor de rechter. Zelfs indien er wel sprake is van internationaal recht blijft het afdwingen op wereldniveau buitengewoon lastig. Terwijl in Amerika en Europa de kritische consumentenmarkt wel heeft geleid tot het aansprakelijk stellen van de vennootschap op grond van acties uit onrechtmatige daad en het verbintenissenrecht, blijven vaak de buitenlandse toeleveringsketens van vele multinationals buiten bereik van het nationale recht. Het ontbreken van een krachtige internationale wetgever heeft het dan ook praktisch onmogelijk gemaakt om grote multinationals op gerechtelijke wijze tot verantwoording te roepen voor hun betrokkenheid bij onrechtmatige handelingen in ontwikkelingslanden.

“Tot de gruweldaden behoren onder meer moord, verkrachting en marteling van mensen die actief waren in dezelfde Nigerdelta waar Shell zijn bedrijf uitoefende.”

Restrechter

Sinds 1789 is in Amerika al initiatief genomen tegen het schenden van internationale rechten door het uitvaardigen van de Alien Torts Statute. Het handhaven van dit statuut zou de VS uitroepen tot een soort van restrechter voor het behandelen van klachten die in het buitenland geen juridisch gehoor krijgen. In principe ging het hier dan ook om het terechtstellen van buitenlandse natuurlijke personen die in hun functie criminele daden hadden verricht tegenover de internationale rechtsorde. In de afgelopen jaren is echter meerdere malen onder deze wet geprobeerd om een multinationale onderneming tot schadevergoeding te veroordelen.

Onlangs kwam het in een zaak tegen Yahoo! betreffende het uitleveren van informanten aan de Chinese regering tot een schikking voor een aanzienlijk bedrag. Echte duidelijkheid bestaat er echter nog niet over de toepasselijkheid van de ATS op rechtspersonen. De wil om recht te doen tegenover slachtoffers van grote ondernemingen staat hier op gespannen voet met het beginsel van nationale soevereiniteit. Aangezien grote bedrijven zoals Shell zetelen in zeer ontwikkelde landen met goed functionerende rechtssystemen is nog maar zeer de vraag of het wel rechtmatig kan worden geacht dat de Verenigde Staten recht gaat spreken terwijl dit eigenlijk net zo goed in het thuisland van de maatschappij zou kunnen gebeuren. In Nederland is er zelfs een zaak lopende tegen Shell betreffende de milieuschade die in de Nigerdelta door Shell zouden zijn aangericht. Het is dan ook om deze reden dat de Nederlandse regering aan het Hooggerechtshof een amicus curiae (vrienden van het hof) brief heeft geschreven met een verzoek om de procedure tegen Shell te staken.⁴

Hiertegenover staat echter het gevaar van het scheppen van een precedent. Indien het Amerikaanse Hooggerechtshof de zaak tegenover Shell zou afwijzen, zou dit de mogelijkheid om in de toekomst te procederen tegen multinationals die verder nergens anders zullen worden vervolgd enorm verzwakken. Het aansprakelijk stellen van rechtspersonen voor internationale tribunaal komt tot nu toe nog sporadisch voor en is niet erg effectief, terwijl het van groot belang is dat iemand een stokje kan steken

voor het uitbuiten van landen die zelf niet de middelen hebben om dit handelen zelfstandig te beteugelen.

Uiteindelijk zal duidelijk worden of de Amerikaanse rechter in de toekomst zal kunnen beslissen over het al dan niet onrechtmatig gedrag van buitenlandse ondernemingen in ontwikkelingslanden. Ondertussen kan men zich afvragen of Shell er niet beter aan zou doen te kiezen voor een alternatieve manier van conflictoplossing. Met de handhaving van de ingezette verdedigingslijn (ATS is niet van toepassing als het verband tussen de gebeurtenissen in Nigeria en het rechtsgebied van de VS niet sterk genoeg is) zou de oliemaatschappij immers een rechtsgang verwerpen die juist dient tot de juridische bekrachtiging van MVO-principes die Shell in zijn rapporten zo hoog in het vaandel heeft staan. Het belangrijkste in deze procedure is dat verantwoording wordt afgedwongen op al dan niet vermeend wangedrag van rechtspersonen. Ook al blijven de beginselen van nationaliteit en soevereiniteit van belang, het is in dit geval belangrijker dat een slachtoffer toegang kan verkrijgen tot een onafhankelijke rechter, zij het in Nederland, de VS of waar ook ter wereld. **N**

- 1 Supreme Court (Verenigde Staten) 5 maart 2012, *Esther Kiobel et. al. v. Royal Dutch Petroleum et. al.* No. 10-1491. OECD (2011).
- 2 28 USC § 1350, 'Alien's action for tort', Cornell Legal Information Institute <http://www.law.cornell.edu/uscode/text/28/1350>
- 3 OECD Guidelines for Multinational Enterprises, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>, p. 32
- 4 G. Reijn, 'Hof VS stelt Shell zaak uit' Volkskrant, 7 maart, 2012, <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/3221415/2012/03/07/Hof-VS-stelt-Shellzaak-uit.dhtml>.

Wilt u reageren op dit artikel? Stuur dan een e-mail naar novum@law.leidenuniv.nl

DE STELLING

“Hoorcolleges moeten alleen nog via het internet aangeboden worden”

“Er [wordt] gegeten, gedronken, gesurft en gekletst [...] ze zijn individualistisch en narcistisch geworden”, zo karakteriseert de Nijmeegse hoogleraar klinische psychologie Jan Derksen het gedrag van zijn studenten tijdens hoorcolleges. In het artikel: ‘Verplaats hoorcolleges naar het internet’, uit De Volkskrant van 2 januari jongstleden, predikt Derksen vóór een revolutie in het hoger onderwijs. De universiteiten zijn volgens Derksen door “de strakke kaders van het opleidingsprogramma” veel te schools geworden. De steeds vaker verplichte (klassikale) hoorcolleges zouden hier aan bijdragen en studenten beknotten in hun vrijheid. “Ik voel me soms net een schoolmeester. Waarom zou ik ze dwingen naar mij te luisteren? Dat is niet meer van deze tijd”, aldus Derksen. “Colleges kunnen het internet op [en] toetsen kunnen ook online worden afgenomen”.

Is dit enkel het relaas van een gefrustreerde hoogleraar of denken de studenten er net zo over? NOVUM ging voor u op onderzoek uit in het restaurant van het KOG met de volgende stelling: *“Klassikale hoorcolleges zijn niet meer van deze tijd. Hoorcolleges moeten alleen nog via internet aangeboden worden zodat studenten deze in hun eigen tijd kunnen bekijken en zij niet in hun vrijheid beknott worden”*.

“Hoorcolleges zijn niet verplicht, dus diegene die er zitten willen ook opletten, ga anders niet!”

Sabrina Legerstee, masterstudent Europees recht

“Hoorcolleges zouden niet enkel en alleen via internet aangeboden moeten worden. De klassikale hoorcolleges en de hoorcolleges die je op internet kan bekijken vullen elkaar aan, het is duaal. Het voordeel van het klassikaal hoorcollege is dat je direct met de docent in discussie kunt gaan. Wanneer je hoorcolleges alleen nog via internet kan volgen is de drempel toch hoger om de docent te mailen met je vraag of commentaar. Het is wel handig wanneer je hoorcolleges voorafgaand aan het tentamen nog eens terug kan kijken als hulpmiddel. Ook met de stelling dat hoorcolleges je vrijheid als student beknotten ben ik het niet eens. Je kiest tenslotte zelf voor een studie, dan mag er ook enige inzet verwacht worden. Ik heb ook het idee dat de heer Derksen de slechte, ongeïnteresseerde studenten de toon van het debat laat bepalen. Er zullen beslist studenten zijn die tijdens de hoorcolleges met andere dingen bezig zijn. Maar het zou vreemd zijn als omwille van die groep hoorcolleges afgeschaft zouden worden ten koste van de gemotiveerde studenten. Bovendien zijn hoorcolleges niet verplicht, dus diegene die er zitten willen ook opletten, ga anders niet!”

Hoorcolleges beknotten je vrijheid als student, dit doe je echter voor je eigen bestwil, studeren doe je immers voor jezelf.”

Ida van Dorp, eerstejaars student rechtsgeleerdheid

“Ik ben het deels met de stelling eens. De hoorcollegezalen zijn, met name voor de eerstejaars vaak veel te klein waardoor enkele studenten de hoorcolleges sowieso niet kunnen bijwonen. Het is bovendien logischer dat iedereen de hoorcolleges kan bekijken op de tijd die voor hen het beste uitkomt, in een rustige omgeving. Ik zou echter geen voorstander zijn van het compleet afschaffen van hoorcolleges. Hoorcolleges via internet moet je dan ook zien als een belangrijke vorm van ondersteuning. Ik ben het wél met de heer Derksen eens dat hoorcolleges je vrijheid als student beknotten. Je moet er immers naartoe en je zit toch twee uur in de collegebanken. Dit doe je echter voor je eigen bestwil, studeren doe je immers voor jezelf.”

“Een voetbalwedstrijd bekijkt men over het algemeen ook liever in het stadion dan via een livestream op de laptop.”

Mr. Sven Bakker, onderzoeker en docent Inleiding Staats- en Bestuursrecht

“Toen ik nog student was, vond ik het wel fijn om ‘live’ het college mee te maken. Niet alleen kunnen je eventuele vragen door de docent worden beantwoord, ook stel je je er toch meer mentaal op in als je het college daadwerkelijk op de faculteit volgt. Zo ben je beter geconcentreerd en krijg je veel meer van de stof mee dan in het geval je het college thuis volgt, achter de computer met bijvoorbeeld een colaatje en een zak chips. Overigens betekent dat niet dat ik tegen digitale hoorcolleges ben. Integendeel, studenten hebben er heel veel baat bij als ze ‘dat ene ingewikkelde stukje’ nog eens kunnen terugluisteren, waarbij ook nog op de pauzeknop kan worden gedrukt. Uit de vakevaluaties blijkt ook dat studenten de opnames een goede aanvulling vinden bij de voorbereiding op het tentamen, zonder dat ze massaal wegblijven bij de colleges. Bovendien zijn er bij rechtsgeleerdheid al niet zo veel contacturen. Een voetbalwedstrijd bekijkt men over het algemeen ook liever in het stadion dan via een livestream op de laptop. En als je achteraf wilt bekijken of het daadwerkelijk buitenspel was, kun je altijd nog de digitale samenvatting opzoeken op internet... Een mooie aanvulling!”

“We hebben toch zelf voor deze studie gekozen, ik vind het dan alleen maar logisch dat we dan ook naar hoorcolleges komen. Discipline moet er zijn!”

Athina Priadi, vierdejaars student rechtsgeleerdheid

“Mijn opvatting over de stelling is misschien best ouderwets. Ik vind dat er zelfs anno 2013 dingen zijn die je niet online kan vervangen. Veel mensen vinden het bijvoorbeeld fijner om boeken te lezen met een e-reader in plaats van een echt boek. Het gevoel dat je een boek vasthoudt en bladzijdes omslaat is in mijn opzicht onvervangbaar. Mijns inziens is dat hetzelfde bij klassieke hoorcolleges.

Ik hecht ook veel waarde aan interactie met de docent, ik wil hem/haar niet alleen horen praten, maar ook zien praten. Ik neem dan veel meer op en vaak kan ik de bewoordingen ook weer terug halen op het moment van tentaminieren. Het feit dat ik in een collegezaal zit, helpt me om te focussen. Thuis zijn er veel meer factoren die me afleiden. Dan neem ik wat te eten of kijk ik ondertussen tv, uiteraard is dat persoonlijk. Daarnaast vind ik niet dat je hoorcolleges moet zien als een manier van vrijheidsbeknotting. Wij als studenten zijn vrij in onze doen en laten, we zijn zeer capabel in het maken van onze keuzes. Als we niet naar hoorcollege willen gaan, dan gaan we niet. Het feit dat we dan stof missen, is dan ook onze eigen verantwoordelijkheid. We hebben toch zelf voor deze studie gekozen, ik vind het dan alleen maar logisch dat we dan ook naar hoorcolleges komen. Discipline moet er zijn.”

STBB2NY

Je bent derde- of vierdejaars rechtenstudent en je hebt ambitie. Dan schrijf je je in voor de vijfdaagse Masterclass van 7 tot en met 13 mei 2013 op ons kantoor in New York. Want daar pak je tijdens workshops samen met ons zaken aan binnen een

breed scala van rechtsgebieden en leer je onze internationale rechtspraktijk beter kennen. En natuurlijk laat je de stad zelf ook niet links liggen. Kortom, net als vorig jaar, vijf dagen 'work hard, play hard' in New York. Je kunt je tot en met 10 maart 2013 aanmelden via onze website www.werkenbijstibbe.nl

**work hard,
play hard
in the
Big Apple**

Stibbe

Gok- verslaving door Parkinson- medicijn: half miljoen euro schadevergoeding

Parkinson-patiënten die het medicijn Permax hebben geslikt en last hebben van gokverslaving krijgen wellicht een schadevergoeding. Dat stellen letselschadespecialisten naar aanleiding van de onderstaande uitspraak van de Rechtbank Utrecht.

De rechtbank stelde in december dat er een verband was tussen gebruik van het geneesmiddel Permax en de gokverslaving van een man.

Zaak nalezen?

LJN: BY7842, Rechtbank Utrecht 05/12/2012

Bron: recht.nl

Detectivebureau gaat te ver bij observeren ex-partner van opdrachtgever

Een man huurt een detectivebureau in om te onderzoeken of zijn ex-vrouw een relatie is aangegaan met een ander, met als doel om van zijn alimentatieverplichting af te komen. De vrouw wordt langdurig geobserveerd, zonder dat zij daar weet van heeft. De rechtbank acht dit onrechtmatig.

Zaak nalezen?

LJN: BY6138, Rechtbank Zutphen 12/12/2012

EHRM: christen mag kruisje dragen op werkvloer

Het dragen van een sieraad met een religieus symbool tijdens werktijd (in casu een christelijk kruisje) valt onder de godsdienstvrijheid en is dus toegestaan, aldus het EHRM. Het uitdragen van religie is te beschouwen als een fundamenteel recht.

Zaak nalezen?

EHRM 15/01/2013, zaaknrs. 48420/10, 59842/10, 51671/10 en 36516/10, Eweidaa

WhatsApp schendt privacywetten

WhatsApp overtreedt de Nederlandse privacyregels. Zo zijn gebruikers verplicht toegang te geven tot hun volledige elektronische adresboek. Hierin staan ook telefoonnummers van contacten die de app niet gebruiken. Dit is onrechtmatig.

VERENIGINGEN GROTIUS

Waarde lezer,

Is het niet om moedeloos van te worden? Terwijl we aan een heel nieuw blok beginnen, dalen de temperatuurweergaves tot het laagste niveau van het jaar. Dit wordt door velen ervaren als een dramatisch dieptepunt – het risico op een *'midyear crisis'* is dan ook groter dan ooit. Het jaar is immers wel al half voorbij, maar het andere halfjaar moet nog komen!

'Wel,' zult u zich afvragen, 'waar haal ik dan toch die moed vandaan om weer opnieuw te beginnen en weer iets moois te maken de komende tijd?'. U raadt het al: de activiteiten van JFV Grotius kunnen u deze moed vast wel verschaffen!

Zo is er op donderdag 7 februari in de Lorentzsaal een lezing, waarin Kamerlid Mohamed Mohandis (PvdA) komt spreken over de veranderende positie van de student in het regeerakkoord.

Vijf dagen later, op 12 februari, organiseert JFV Grotius een bezoek aan de Raad van State, 's lands belangrijkste adviesorgaan en hoogste rechter in het bestuursrecht.

Op diezelfde dag zal met de lezing van strafrechter mr. F.G. Bau-duin het startschot worden gegeven aan de driedelige lezingenreeks 'De week van...,' waarbij de praktijk van het strafrecht naar voren zal komen.

Na deze lezing kunt u echter nog niet naar huis: er volgt nog een Valentijnsborrel, hetgeen uiteraard niet gemist kan worden.

Komt u ook op het uitje woensdag 13 februari? Grotius brengt dan namelijk een bezoek aan KPN, om ook eens de beroepspraktijk in het bedrijfsleven onder de loep te nemen.

Ook op dinsdag 17 februari doet Grotius wat leuks: er zal een bezoek aan de Hoge Raad worden gebracht, onze hoogste rechter op het gebied van het civiele-, straf- en belastingrecht.

Twee dagen later zal er in samenwerking met JoHo een informatie-avond worden georganiseerd, waarop door verschillende organisaties uitleg zal worden gegeven over het doen van vrijwilligerswerk in het buitenland, alsook over het lopen van stages aldaar.

Nog één dag later zal een bezoek worden gebracht aan Loyens & Loeff, een van de meest prominente advocatenkantoren van Nederland.

Op donderdag 28 februari zal het tweede deel van de lezingenreeks worden georganiseerd, waarbij de beroemde advocaat mr. O. Hammerstein het woord tot ons zal richten.

Om de korte februarimaand af te sluiten zal door Grotius op diezelfde dag een borrel worden georganiseerd, waarbij mensen worden uitgenodigd lekker veel vragen te stellen over de Zuid-Afrika reis, die in augustus zal plaatsvinden.

Al met al is er genoeg te doen te komende maanden. Wij hopen als Grotius bestuur dan ook van harte u te mogen begroeten op een van onze toekomstige activiteiten.

Met vriendelijke groet,

Maurits Helmich,
Ab-actis

FACULTEITSAZAKEN

Emma Merckx is dit studiejaar ('12-'13) de assessor (student-lid) van het faculteitsbestuur van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Zij behartigt de belangen van de studenten binnen het faculteitsbestuur op het gebied van onderwijs, organisatie en onderzoek.

Contactinformatie:

Adres: Steenschuur 25, kamer B.4.38, 2311 ES Leiden

Telefoon: 071 527 7621

Email: assessor@law.leidenuniv.nl

Spreekuur op woensdag van 09.00 tot 10.00 uur

Op 18 januari was het dan eindelijk zo ver: het derde Landelijk Juridisch Jaarcongres. Dit jaar was het aan het mooie Kamerlingh Onnes Gebouw om de deuren te openen voor medewerkers van alle juridische faculteiten in Nederland. Met als thema 'waartoe leiden wij op?' trok het congres de aandacht van meer dan honderd deelnemers. Omdat ik dit studiejaar mezelf, naast student, ook medewerker mag noemen, kreeg ik de kans om deel te nemen aan dit leerzame congres. In de middag werden er diverse workshops gegeven. De workshops getiteld 'intensieve onderwijsvormen' en 'wie is de ideale student?' trokken gelijk mijn aandacht. Ik bedoel, welke student wil nou niet te horen krijgen of hij onder het kopje 'ideaal' geplaatst kan worden?

De middag begon met de workshop 'intensieve onderwijsvormen'. In het kader van de prestatieafspraken die vorige week door onze faculteit ondertekend zijn, waarbij de faculteit onder andere aangeeft bereid te zijn de contacturen op te hogen en tussentijdse toetsen voor diverse vakken aan te bieden, is dit voor onze faculteit een actueel onderwerp. De workshop werd gegeven door Kenneth Manusama van de VU Amsterdam.

Afgelopen jaar is er een project opgestart bij de VU om het onderwijs te intensiveren. Dit project bestond erin dat er voor een vak zes tussentijdse toetsen werden aangeboden, elke week een. Deze toetsen konden gedurende een paar dagen worden gemaakt. Studenten konden zelf inloggen, thuis of in de bibliotheek, om de toets te maken. Deze toetsen bestonden uit tien meerkeuzevragen. Per behaalde toets kon er 0,1 bonuspunt op het tentamen verdiend worden. De toetsen waren niet verplicht, maar het maken en behalen van een toets vormde de ingangseis voor de werkgroepen. Gedurende dit project is onderzocht in hoeverre studenten die de toetsen met goed gevolg af hadden gelegd en deel hadden genomen aan de werkgroepen, een hoger cijfer behaalden op het tentamen. Nou ben ik zelf geen rekenwonder, waardoor ik je de exacte slagingspercentages verschuldigd blijf, maar de conclusie was dat studenten die de toetsen hadden gemaakt en de werkgroepen hadden gevolgd, het tentamen aanzienlijk beter af hadden gelegd.

Nu moet ik zeggen dat bovenstaand plan vanuit didactisch oogpunt fantastisch klinkt. Studenten worden gemotiveerd en gestimuleerd om actief deel te nemen aan het onderwijs en de stof grondig te bestuderen alvorens de colleges aanvangen. Toch krijg ik vanuit studentenoogpunt een beetje de kriebels van dit concept. De tussentijdse toetsen werden enkele dagen opengesteld, aan het einde van de week en in het weekend. Bij mij komen er gelijk vragen opborrelen als: wat als ik een weekend weg ben en daar-

door absoluut geen tijd heb om de toets te maken? Mag ik dan gelijk niet meer naar de werkgroep? En stel dat dit concept voor alle vakken in wordt gevoerd: ben ik dan elke week urenlang bezig met het invullen van online meerkeuzevragen? En dan heb ik het nog geeneens gehad over het organisatorische aspect en de last die op de schouders van docenten en ondersteunend personeel komt te rusten. Niet iedere student kan natuurlijk dezelfde vragen krijgen en de vragen moeten jaarlijks worden herzien... Kortom: ik vind het een erg mooi concept, maar er zitten wel wat haken en ogen aan. Graag hoor ik natuurlijk jullie mening hierover. Wellicht ben ik nog iets te sceptisch, maar misschien is het een mooi plan om in te voeren binnen de Faculteit der Rechtsgeleerdheid!

De tweede en laatste workshop waar ik me voor opgegeven had, was de workshop 'wie is de ideale student?'. Deze workshop werd gegeven door medewerkers van Rijksuniversiteit Groningen. Tijdens deze workshop werd de selectie aan de poort besproken. Ook voor de Faculteit der Rechtsgeleerdheid een interessant en actueel onderwerp. Met de numerus fixus die aankomend studiejaar op 1.050 eerstejaars studenten zal worden gesteld, valt er waarschijnlijk weinig te selecteren. Ga bij bijvoorbeeld 1.200 aanmeldingen maar eens uitzoeken welke 1.050 studenten de grootste kans hebben om de opleiding succesvol af te ronden. Desalniettemin was ik erg benieuwd naar de visie van onze collega's in het Hoge Noorden. De workshop had een interactief karakter: deelnemers konden voor- en tegenargumenten aandragen voor de selectie aan de poort en er werd gevraagd op welke criteria er geselecteerd zou kunnen worden. Er werden dingen geroepen als: hoge cijfers op het vwo, motivatie en een goede beheersing van de Nederlandse taal. Vol verwachting wachtte ik het definitieve antwoord af: zou ik onder de 'ideale student' geschaard kunnen worden? Vanuit Rijksuniversiteit Groningen werden er een paar kenmerken van de ideale student gegeven: cijfers op het vwo, zorgvuldigheid, algemene intelligentie, leerstijl en motivatie. Tsja, wat had ik hier dan aan? Bij mijn weten ben ik redelijk zorgvuldig, maar ja, in hoeverre is dit daadwerkelijk van belang? En algemene intelligentie? Als ik de BNN IQ Test mag geloven, scoor ik daar ook niet al te best op... Gelukkig werd al meteen de kanttekening gemaakt dat dit weliswaar indicatoren zijn van wat een ideale student zou kunnen zijn, maar dat dit nooit valt te voorspellen. De meeste ontwikkeling zal vooralsnog plaatsvinden tijdens de studie. Ach, ik ben weer een ervaring rijker en een illusie armer. Of ik de ideale student ben, zal ik waarschijnlijk nooit te weten komen... **N**

Emma Merckx

Ach, ik ben weer een ervaring rijker en een illusie armer.

THE BAKER SESSIONS

DISCOVER OUR
TWO DAY CORPORATE
& BANKING COURSE
4 & 5 APRIL

[THEBAKERSESSIONS.NL/CORPORATEBANKINGCOURSE](https://thebakersessions.nl/corporatebankingcourse)

BAKER & MCKENZIE

ELKE DAG ONTMOETEN
ZE ELKAAR BIJ DE KOFFIE

ONZE BIBLIOTHEEK IS
DE PERFECTE PLEK OM
JE SCRIPTIE TE SCHRIJVEN

Kennismaken met De Brauw

“Wat is de beste manier om
De Brauw goed te leren kennen?”

“Een studentstage is volgens ons de ideale manier om kennis te maken. Jij leert ons beter kennen, en wij jou. Van uur tot uur maak je mee wat het werk in de praktijk precies inhoudt. Dat kan in Amsterdam, maar ook op één van onze kantoren in het buitenland.

Ook kun je op kantoor je scriptie schrijven. Je kunt dan gebruik maken van al ons bronnenmateriaal. Daarnaast hebben we plek voor studierend medewerkers, bieden we oriënterende gesprekken aan en organiseren we interessante business courses.”

werkenbijdebrauw.nl

DE BRAUW
BLACKSTONE
WESTBROEK